

2012

PAV - Projekt Andre Valg erfaringsopsamling

En kvantitativ og kvalitativ erfaringsopsamling
Iværksat af Socialstyrelsen

Erfaringsopsamling:

hmv
Leif Vind
13-11-2012

Indhold

0. VEDRØRENDE DENNE VERSION AF ERFARINGSOPSAMLINGEN	3
1. INTRODUKTION TIL PAV-PROJEKTET	4
1.1 BAGGRUND	4
1.2 PRÆCISERING AF FORMÅLET MED PULJEN OG PROJEKTET	5
1.3 PRINCIPPER FOR DELTAGELSE I PAV-PROJEKTET	6
2. VEDRØRENDE ERFARINGSOPSAMLINGEN	9
2.1 DE OFFICIELLE PAV-DOKUMENTERS OPLÆG TIL ERFARINGSOPSAMLING	9
2.2 ARBEJDSPAPIRERNES FORSLAG TIL ERFARINGSOPSAMLING.....	11
2.3 SOCIALSTYRELSENS MINDSTEKRAV TIL ERFARINGSOPSAMLING	12
2.4 OM ERFARINGSOPSAMLINGENS TILBLIVELSE	12
3. ERFARING OPSAMLET FRA DE KVANTITATIVE DATA.....	14
3.1 OVERSIGT OVER GRUPPEN AF UNGE I PAV-PROGRAMMET.....	14
3.2 EFFEKTIVITET IFT. AT FÅ UNGE IND I PROGRAMMET.....	14
3.3 EFFEKTIVITET IFT. AT GENNEMFØRE FORBEHANDLINGEN.....	16
3.4 EFFEKTIVITET IFT. AT FÅ DE UNGE I MISBRUGSBEHANDLING EFTER ENDT ANBRINGELSE	20
3.5 SVIND-ANALYSE.....	22
3.6 STATISTIK IFT. SÆRLIGE UNDERGRUPPER	25
3.7 SAMMENFATNING IFT. KVANTITATIV ANALYSE.....	29
4. ERFARING OPSAMLET FRA DE KVALITATIVE DATA	31
4.1 PAV-MODELLEN I DE ENKELTE SIKREDE INSTITUTIONER	31
4.2 FORSKELLIGE MODELLER FOR ORGANISERING AF PAV-PROGRAMMET	37
4.3 ERFARINGER MED INTERN/EKSTERN-FUNKTIONEN	43
4.4 ERFARINGER MED BROBYGNING	47
4.5 SAMMENFATNING IFT. KVALITATIV ANALYSE	49
5. OPSAMLING.....	51
5.1 SVAR PÅ ALLE SPØRGSMÅLENE TIL ERFARINGSOPSAMLINGEN	51
5.2 MULIGE ANBFALINGER	55

0. VEDRØRENDE DENNE VERSION AF ERFARINGSOPSAMLINGEN

Den kvantitative del af dataindsamlingen til denne erfaringsopsamling er foretaget af personale i de syv sikrede institutioner og indsendt til Camilla Bak, CFK, Folkesundhed og Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland. Her er de indsendte data blevet bearbejdet og videregivet til erfaringsopsamler medio oktober 2012.

De kvalitative data (interviews med projektledere, medarbejdere i misbrugsteams, samt en enkelt ung) er blevet indsamlet i perioden maj - oktober 2012.

I perioden medio oktober til 1. november 2012 er de kvantitative og kvalitative data blevet bearbejdet og sammenfattet i en erfaringsopsamling, version 0.

Erfaringsopsamling, version 0 er herefter videregivet til Socialstyrelsen, samt projektlederne (på Grenen dog uddelegeret til den intern/eksterne forbehandler) for kommentarer og ændring af fejl. Der har været ganske kort tid til rådighed for disse mennesker, og Grenen, Koglen og Stevnsfortet har pga. andre opgaver ikke været i stand til at give kommentarer indenfor tidsrammen. Disse institutioners kommentarer forventes at blive medtaget i forbindelse med udarbejdelse af version 1.0, der overbringes Socialstyrelsen i dagene efter styregruppemødet 13. november 2012.

1. INTRODUKTION TIL PAV-PROJEKTET

1.1 BAGGRUND

Som del af satspuljeaftalen 2010-13 indgik de daværende satspuljepartier aftale om "Forebyggelse af ungdomskriminalitet og helhedsorienteret gadeplansindsats". I forbindelse med denne aftale blev der afsat midler til at implementere og vedligeholde et forbehandlingsprogram for unge med misbrugsproblemer, anbragt i varetægtssurrogat i et af landets på det tidspunkt syv sikrede institutioner. Dette projekt fik navnet Projekt Andre Valg, eller blot PAV-projektet.

Satspuljepartierne afsatte en pulje på 3,3 mio. kr. pr. år med første ansøgningsfrist 1. september 2010 for deltagelse i projektets forberedelses- og afprøvningsfase. Puljen blev kaldt "En styrket indsats i varetægtsperioden til unge med misbrugsproblemer - § 15.75.20.30". Intentionen med puljen og med PAV-projektet var at bidrage til reducere af ungdomskriminaliteten i Danmark.

Man har de senere år indenfor voksenområdet gennemført misbrugsrelateret forbehandling i danske arresthuse, blandt andet i Esbjerg og København. Erfaringerne med denne forbehandling er generelt gode, hvilket er baggrunden for ideen om, at unge med misbrugsproblemer, der er anbragt i varetægtssurrogat på en sikret afdeling, skal have tilsvarende mulighed for at udnytte varetægtsperioden effektivt til at skabe motivation for behandling og planlægge et videre behandlingsforløb.

Satspuljepartierne har ønsket, at forsøget i de sikrede institutioner skal tage udgangspunkt i en overføring af forbehandlingsprojektet Projekt Over Muren (POM), som gennem en periode har fungeret, og stadig fungerer, i Københavns Fængsler. POM er et særdeles velbeskrevet projekt¹, og man har fundet, at dette projekt var et godt udgangspunkt for udviklingen af et tilsvarende forbehandlingsprogram i de sikrede ungdomsinstitutioner. Man var dog opmærksom på, at målgruppen, anbringelsesvilkår såvel som de organisatoriske rammer kunne være anderledes i de sikrede institutioner, og man gav på den baggrund midler til en indledende periode, hvor POM-modellen i en forberedelses- og afprøvningsfase skulle tilvirkes de nye forhold.

---

¹ Se eksempelvis dokumenterne "Projekt Over Muren – Akkrediteringsrapport" og "POM Behandling – Manual".

Forberedelsesfasen skulle bruges til at tilpasse modellen fra Projekt Over Muren til den målgruppe og de organisatoriske forhold, der gør sig gældende på de sikrede institutioner. Herefter skulle de deltagende institutioner i afprøvningsfasen implementere og afprøve den nye fælles model.

1.2 PRÆCISERING AF FORMÅLET MED PULJEN OG PROJEKTET

I vejledningen til puljeansøgningen præciseres det under punkt 2; puljens formål, at det overordnede mål med PAV-projektet er at motivere de unge med misbrugsproblemer til at modtage egentlig misbrugsbehandling ift. deres misbrug, når de udskrives eller anbringes andre steder. Og at tanken bag dette er, at den egentlige behandling skal bidrage til at modvirke tilbagevenden til kriminalitet efter løsladelse. Denne intention beskrives herefter med tre konkrete projekt-formål:

- at de unge støttes i at afklare og styrke deres motivation for behandling og derigennem et liv uden misbrug og kriminalitet
- at de får kendskab til mulighederne for behandling og har realistiske forestillinger om disse
- at der i samarbejde med de kommunale myndigheder udarbejdes en konkret plan for den videre behandling, som tager udgangspunkt i den unges behov og muligheder, og som kan igangsættes snarest efter forbehandlingsophør

Endvidere:

Anvendelsen af forbehandlingsprogrammet skal resultere i:

- at der på de sikrede afdelinger i øget omfang arbejdes målrettet på at motivere unge misbrugere i varetægt/varetægtssurrogat til videre misbrugsbehandling,
- at unge med misbrugsproblemer, der har siddet i varetægt/varetægtssurrogat på en sikret institution, fortsætter i et behandlingsprogram for misbrug efter endt forbehandling,
- at flere unge kommer ind på en livsbane uden misbrug og (fornyet) kriminalitet,
- at evt. overflytning af den unge mellem forskellige institutioner ikke væsentligt forlænger perioden for det planlagte forbehandlingsprogram,

Og endelig:

- Indsatsen i projekterne skal tilrettelægges og dokumenteres således, at det ved projektets afslutning konkret er muligt at måle, hvorvidt projektet har haft den ønskede forebyggende effekt, dels i forhold til puljens formål, dels i forhold til det enkelte projekts formål og målsætninger.

(Vejledning om ansøgning til puljen En styrket indsats i varetægsperioden til unge med misbrugsproblemer § 15.75.20.30, side 5)

1.3 PRINCIPPER FOR DELTAGELSE I PAV-PROJEKTET

De syv deltagende institutioners indledende samarbejde med Socialstyrelsen mundede ud i et dokument sammenfattet af Gitte Bossi-Andresen, Socialstyrelsen (på det tidspunkt Servicestyrelsen) dateret 8. februar 2011, hvor de fælles principper for PAV-projektet præciseredes. Der bliver i dokumentet præciseret principper i forhold til styregruppe, fagligt netværk, lokale projektledere, lokale misbrugsteam, lokale forbehandlere, , uddannelse til de involverede, økonomi, organisering ift. videnopsamling og -deling, samt en oversigt i modelform over hvordan forbehandlingsforløbet bør se ud. Principper af særlig relevans ift. erfaringsopsamlingen er følgende:

Projektlederen/tovholderen/koordinatoren; projektlederen i den enkelte institution har det faglige ansvar for projektet på institutionen, er tovholder på teamet og brobygger til den centrale arbejdsgruppe gennem forstander.

Projektlederen er ansvarlig for:

- Udførelsen af visitationssamtaler med målbeskrivelse med den unge ved tilkendegivelse af motivation til at gå ind i programmet. I de tilfælde, hvor institutionen har en intern "ekstern" behandler (se særskilt princip vedr. intern/ekstern behandler), er det muligt, at både visitationssamtaler og opfølgning varetages af denne.
- At der i visitationen udarbejdes en behandlingsplan med en 2 grenet vej – 1 mod frihed og 1 mod det sikrede system.
- Løbende opsamling af viden/kontaktperson-information ift. hurtig løsladelse af den unge.
- Dokumentationsarbejdet ift. den unge.
- Udarbejdelse af halvårlige rapporter til den centrale arbejdsgruppe. Første rapport afleveres medio september 2011.

Projektlederen står til rådighed for evt. deltagelse i den centrale styregruppe.

Misbrugsteamet; misbrugsteamet i den enkelte institution består af 3-8 medarbejdere (alt efter institutionens størrelse), som:

- Har en udvidet erfaring og viden om unges misbrug.
- Har en særlig opmærksomhed på misbrug på institutionen generelt.
- Bruges som sparringspartnere for den eksterne behandler.

Medarbejderne i misbrugsteamet er opsøgende og kontakter modtagende institution/kontaktperson mhp. den unges videre behandlingstilbud. I samarbejde mellem den eksterne behandler og misbrugsteamet udvikles en manual på den enkelte institution for, hvordan arbejdet skal tilrettelægges, således at det fagligt og organisatorisk vil opleves som sammenhængende af den unge og medarbejderne.

Den eksterne behandler; den eksterne behandler varetager det individuelle basisforløb på 5-6 samtaler á 1 times varighed. Den eksterne behandler:

- Tilbyder gruppebehandling efter behov og antal unge.
- Udarbejder misbrugshistorien med den unge.
- Udarbejder sammen med teamet manualbaseret tilgang til behandlingsarbejdet på 4 workshops.
- Ekstern behandler tilknyttes institutionens team og afholder jævnlige møder med projektleder og misbrugsteamet.
- Yder supervision til projektleder/tovholder.
- Yder supervision til misbrugsteamet.

Den intern/eksterne behandler; en behandler kan have *ansættelse* internt på institutionen, hvis personen:

- Har de nødvendige kompetencer herunder erfaring med behandling af unges misbrug og viden om unges misbrug.
- Udelukkende er ansat på institutionen til at varetage opgaver, der har med misbrugsområdet at gøre. Dvs., at vedkommende ikke deltager i andre behandlingsopgaver eller er en del af den unges daglig dag. Opgaver der vedrører fx administration eller opbygning af kompetencecenter er acceptable, da de ikke vurderes at sætte den "interne" eksterne behandler i en dobbeltrolle.
- Fra den unges perspektiv ikke kan fremstå i en "dobbeltrolle" som behandler (dvs. personen har ingen daglig kontakt og har ingen samtaler med den unge omkring andre problematikker, som den unge er involveret i).
- Modtager individuel supervision af ekstern behandler 1 gang månedligt, med mulighed for lidt længere intervaller, f. eks. 6-8 uger når projektet har været i gang i 9 måneder.

Uddannelse; der arbejdes i det etablerede faglige netværk med afdækning af uddannelsesbehov for hver institution. Medarbejdere involveres i forbehandlingsarbejdet på tre niveauer:

- Projektlederen har særligt kendskab til misbrugsområdet og misbrugsbehandling, og har uddannelse i kognitiv terapi, MI, mv.
- Teammedarbejdere har en udvidet viden om motivationsarbejde, kognitive metoder og stofedukation.
- Alle medarbejdere har generel viden om motivationsarbejde, kognitive metoder og stofedukation.

Øvrige principper; herudover findes princippunkter vedrørende økonomi, organisering ift. videnopsamling og -deling, samt en oversigt i modelform over hvordan forbehandlingsforløbet bør se ud.

2. VEDRØRENDE ERFARINGSOPSAMLINGEN

Forventninger til erfaringsopsamling ift. udvikling og implementering af PAV-projektet kommer fra tre sider:

- Formuleringen af PAV-projektet og projektets formål, som det er beskrevet i de officielle dokumenter vedrørende puljen og projektet, giver i sig selv nogle ønsker til en erfaringsopsamling.
- I arbejdspapirerne, der er blevet sendt rundt til projektfolk og erfaringsopsamlere, indgår afsnit med krav og forslag til indhold i erfaringsopsamlingen.
- Endelig er der i den konkrete aftale mellem Socialstyrelsen v/Gitte Bossi-Andresen og erfaringsopsamlere Leif Vind aftalt konkrete mindstekrav til erfaringsopsamlingen.

2.1 DE OFFICIELLE PAV-DOKUMENTERS OPLÆG TIL ERFARINGSOPSAMLING

Der findes to centrale dokumenter vedrørende PAV-projektet, der direkte eller indirekte formulerer behov ift. erfaringsopsamlingen:

- Dokumentet "Vejledning om ansøgning til puljen En styrket indsats i varetægsperioden til unge med misbrugsproblemer § 15.75.20.30"
- Dokumentet vedrørende PAV-projektets fælles principper v/Gitte Bossi-Andresen, Socialstyrelsen, dateret 8. februar 2011.

Vejledningen til puljeansøgning har et eksplicit krav til dokumentation:

Indsatsen i projekterne skal tilrettelægges og dokumenteres således, at det ved projektets afslutning konkret er muligt at måle, hvorvidt projektet har haft den ønskede forebyggende effekt, dels i forhold til puljens formål, dels i forhold til det enkelte projekts formål og målsætninger.

(Vejledning om ansøgning til puljen En styrket indsats i varetægsperioden til unge med misbrugsproblemer § 15.75.20.30, side 5)

At udarbejde denne dokumentation udgør et egentligt forsknings- eller evalueringsarbejde, som der ikke er lagt op til i samarbejdsaftalen mellem Socialstyrelsen og erfaringsopsamlere. Der vil ikke i denne erfaringsopsamling blive fulgt op på dette krav om dokumentation af en eventuel effekt på de unges efterfølgende kriminelle aktivitetsniveau. Der vil imidlertid

blive berørt, i den kvantitative erfaringsopsamling, emner og resultater, der indirekte kan pege i retning af viden i forhold til dette spørgsmål.

Vejledningens formålsbeskrivelse lægger herudover op til følgende spørgsmål:

Er tilpasningsarbejdet fra den oprindelige model fra voksenområdet (POM) til ungdomsområdet (PAV) lykkedes ift.:

- At tilpasse modellen til den nye målgruppe: de unge frem for voksne, som er målgruppen for POM-modellen?
- At tilpasse modellen til de organisatoriske rammer og forhold, der regulerer arbejdet i de sikrede ungdomsinstitutioner?
- At tilpasse modellen til de behandlingsindsatser, der allerede findes i de sikrede ungdomsinstitutioner?

Herudover lægger vejledningen op til svar på:

- Om måden man har grebet PAV-projektet an på i de enkelte sikrede institutioner, giver mulighed for, at den unge kan fortsætte et allerede igangsat forbehandlingsforløb i den nye institution i tilfælde af overflytning?
- Om de unge i højere grad end tidligere støttes i afklaring og motivation ift. at indgå i egentlig misbrugsbehandling?
- Om de unge får øget kendskab til mulighederne for misbrugsbehandling?
- Om de unge i samarbejde med kommune og sikret institution får udarbejdet en videre plan ift. misbrugsbehandling?
- Om der i de sikrede institutioner i øget omfang arbejdes målrettet på at motivere de unge til efterfølgende misbrugsbehandling?
- Om de unge fortsætter i behandling efter udskrivning fra de sikrede institutioner?
- Om de unge i øget omfang kommer ind på en livsbane uden misbrug og kriminalitet?
- Om de unge ved overflytning fra én sikret institution til en anden kan fortsætte et påbegyndt forbehandlingsforløb uden nævneværdig forsinkelse?

Dokumentet vedrørende PAV-projektets fælles principper lægger herudover op til, at erfaringsopsamlingen giver svar på:

- Om de sikrede institutioner har etableret et misbrugsteam, der kan fungere som opsamlende led mellem de unge i afdelingerne og den eksterne/intern eksterne misbrugsforbehandler, og som varetager arbejdet med at skabe en videre kontakt – brobygning – med henblik på at den unge faktisk kommer i misbrugsbehandling, der hvor den unge kommer hen efter opholdet på den sikrede institution?
- Om de sikrede institutioner har etableret samarbejde med en ekstern/ intern eksterne misbrugsforbehandler, der ikke optræder i en dobbeltrolle ift. de indsatte unge?
- Om medarbejderne i misbrugsteamet, projektlederen og misbrugsforbehandleren alle i forvejen har, eller under projektet modtager, den uddannelse der kræves for at varetage deres positioner i PAV-projektet.

2.2 ARBEJDSPAPIRERNES FORSLAG TIL ERFARINGSOPSAMLING

I forbindelse med etableringen af PAV-projektet er der til de berørte parter givet en række arbejdspapirer. Disse papirer lægger op til, at følgende kan/skal belyses gennem erfaringsopsamlingen:

- Har et forbehandlingsprogram en effekt på den unges motivation for at indgå i behandling og evt. senere reduktion i forbrug eller ophør af brug af rusmidler?
- Arbejdes der på de sikrede afdelinger i øget omfang målrettet på at motivere unge misbrugere i varetægt/varetægtssurrogat til videre misbrugsbehandling?
- Fortsætter unge med misbrugsproblemer, der har siddet i varetægt/varetægtssurrogat på en sikret institution, i et behandlingsprogram for misbrug efter endt forbehandling?
- Kommer flere unge ind på en livsbane uden misbrug og (forny) kriminalitet?
- Undgår man ved en evt. overflytning af den unge mellem forskellige institutioner, at perioden for det planlagte forbehandlingsprogram forlænges væsentligt?

Herudover lægger arbejdspapirerne op til en belysning af følgende:

- Er der områder i udviklingen af det nye forbehandlingsprogram, der kræver ændring ift. en ny udmelding af puljen i slutningen af 2012?

Opsamlingen skal danne grundlaget for, at Servicestyrelsen (nu Socialstyrelsen) i samarbejde med Socialministeriet kan træffe en kvalificeret beslutning om evt. ændringer i krav og retningslinjer for arbejdet med forbehandlingsprogrammet og evt. ændringer i tildelingen af midler i en fremtidig pulje.

Opsamlingen skal bestå af kvantitative og kvalitative data. CFK udarbejder en analyse af de indhentede kvantitative data, som skal indarbejdes i erfaringsopsamlingen. Derudover skal der indgå interview med projektledere og medarbejdere, som deltager i udviklingen af forbehandlingsprogrammet. Antallet af interview og detaljer omkring formen aftales mellem Leif Vind og Servicestyrelsen.

2.3 SOCIALSTYRELSENS MINDSTEKRAV TIL ERFARINGSOPSAMLING

I aftalemøde mellem Socialstyrelsen v/Gitte Bossi-Andresen og erfaringsopsamler 4. januar 2012 er der afklaret et mindstekrav til erfaringsopsamlingen. Det er således aftalt, at der som et minimum skal gives svar på følgende:

- Hvad har været godt/hvad har virket ved overføringen af forbehandlingsprogrammet fra voksen- til ungeområdet?
- Hvad har været svært ved overføringen af forbehandlingsprogrammet fra voksen- til ungeområdet?
- Hvilke justeringer skal der til, for at det kører videre?
- Hvad er erfaringen ift. til intern-ekstern-problematikken?
- Hvad er erfaringen med brobygningen?
- Er praksis på nogen måde væsentlig ændret i og med dette projekt?
- Hvad har dette projekt bidraget med?

2.4 OM ERFARINGSOPSAMLINGENS TILBLIVELSE

De syv sikrede institutioner har gennem deres aktive PAV-perioder registreret data vedrørende de unge, der er sluset ind i PAV-programmet, samt data vedrørende selve forbehandlingsforløbet for den enkelte unge. Rå-data er blevet samlet og sammenfattet af CFK, Folkesundhed og Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland, v/ Camilla Bak Kristensen. Erfaringsopsamler har ikke haft indflydelse på den kvantitative dataindsamling, men har efterfølgende indsamlet nogle få ekstra data, der har gjort det muligt

at sammenligne "produktionen" i de enkelte PAV-programmer med hinanden.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at alle analyser og konklusioner knyttet til de kvantitative data er behæftet med en vis usikkerhed.

- For det første varierer det opgivne antal deltagere i de forskellige delundersøgelser fra ca. 150 til ca. 180, hvilket formodentlig beror på en vis usikkerhed i dataindsamlingen, eller dataindsamlingskriterierne.

- For det andet har der været nogle usikkerheder i forbindelse med de unges gennemstrømninger i de enkelte institutioner. At der eksempelvis har været anbragt 120 unge i PAV-perioden, kan dække over, at 120 har været anbragt i lige lang tid, men det kan også dække over, at 60 har været anbragt i meget lang tid, med stor sandsynlighed for gennemførelse af PAV, og at 60 har været anbragt i meget kort tid.

- For det tredje er der i nogle tilfælde tale om statistik baseret på ganske få unge, hvilket betyder, at hvis en enkelt unge mere havde optrådt i en tabel, kunne det have øget et procent-tal med eksempelvis 25 eller 50%.

Erfaringsopsamler påbegyndte den kvalitative dataindsamling i maj måned 2012, men fik først adgang til de kvantitative data 10. oktober 2012. Det betyder, at der i det kvantitative materiale findes inputs, som ville have været særdeles interessante at bringe med i den kvalitative dataindsamling gennem interviews med projektledere, forbehandlere og misbrugs-team-medarbejdere. Men på tidspunktet for den kvalitative dataindsamling var disse inputs endnu ikke tilgængelige.

Der nævnes i erfaringsopsamlingen flere steder resultater fra tidligere forskning, uden at der er påsat referencer. Dette skyldes, at der er tale om en erfaringsopsamling, hvor der er andre krav til vidensdokumentation, end i en forskningsrapport. Hvis særligt interesserede ønsker referencer til de nævnte forskningsundersøgelser, er det muligt at få referencer oplyst ved henvendelse til erfaringsopsamler.

3. ERFARING OPSAMLET FRA DE KVANTITATIVE DATA

De syv sikrede ungdomsinstitutioner i PAV-projektet har gennem den første periode frem til 17. september 2012 indsamlet en række kvantitative data, der efterfølgende er blevet bearbejdet af CFK, Folkesundhed og Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland, v/ Camilla Bak Kristensen. Herudover er der blevet indsamlet nogle få supplerende kvantitative data af erfaringsopsamler.

3.1 OVERSIGT OVER GRUPPEN AF UNGE I PAV-PROGRAMMET

531 unge med dansk cpr-nummer har været indskrevet på de syv sikrede ungdomsinstitutioner indenfor den periode, hvori de enkelte institutioner har været PAV-aktive. I de oprindelige projektpapirer er målgruppen beskrevet som unge i varetægtssurrogat, men i praksis har de syv sikrede institutioner givet adgang til PAV-programmet for alle unge med dansk cpr-nummer.

Ud af de 531 anbragte unge har 186 været knyttet til PAV-programmet i kortere eller længere tid. Ca. 10% af disse unge var piger.

10% af de unge var 14-15 år, 82% var 16-17 år, 8% var over 17 år.

52% af de unge er etniske danske, 37% er efterkommere af indvandrere eller flygtninge, 10% er selv indvandrere eller flygtninge og 1% er uoplyst.

Ca. 2/3 af de unge angiver hash som deres hovedstof, mens ca. 1/3 angiver at have et blandingsmisbrug. Alkohol, amfetamin, kokain og andre stoffer alene fylder stort set ikke i statistikken.

Ca. 1/2 af de unge har i forbindelse med screening ikke afsløret nogle psykiatriske diagnoser eller mistanke herom, ca. 1/3 afslører én diagnose eller mistanke herom, og 16% afslører to eller flere diagnoser eller mistanke herom.

3.2 EFFEKTIVITET IFT. AT FÅ UNGE IND I PROGRAMMET

Det første væsentlige erfaringsopsamlingspunkt er PAV-programmets effektivitet ift. at få de anbragte unge i afdelingerne ind i PAV-programmet. Da en stor del af de anbragte unge har forskellige grader af erfaring med illegale rusmidler, kan man sige at det groft sagt er et mål at få så mange som muligt bragt i kontakt med PAV-programmet. Man kan møde det mod-argument, at det måske ville være bedre at få færre, men mere mo-

tiverede unge ind i programmet, og så koncentrere sig om at give dem en rigtig god forbehandling. En lang række forskningsprojekter har imidlertid vist, at selv en enkelt motiverende samtale kan have en positiv effekt ift. på længere sigt at reducere misbrug, kriminalitet mv. Vi ser derfor først på, hvor mange af de unge, der sluses ind i et PAV-forløb.

Da de syv sikrede institutioner er blevet PAV-aktive på forskellige tidspunkter indenfor perioden 25. marts 2011 til 10. januar 2012, giver det ikke mening at sammenligne institutionerne udelukkende på rå-data i form af antal PAV-forløb. Antallet af PAV-forløb må ses i sammenhæng med længden af den aktive PAV-periode, samt antallet af unge, der har passeret den enkelte institution i samme periode.

Institution	Aktive PAV-måneder frem til 17.09.12	Alle anbragte i PAV-perioden*	Antal unge påbegyndt PAV-programmet i perioden	Påbegyndt PAV i % af alle anbragte
Bakkegården	12,9	94	45	47,9
Egely	12,8	108	32	29,6
Grenen	11,8	64	21	32,8
Koglen	8,8	42	14	33,3
Stevnsfortet	17,5	101	15	14,9
Sølager	10,7	65	26	40,0
Sønderbro	7,8	57	33	57,9

Tabel 1

* Tallet dækker over antallet af forskellige unge, der har været anbragt på institutionen i perioden. Hvis en ung har været indskrevet flere gange i perioden, tæller de kun én gang. Samtidig er unge uden dansk cpr-nummer trukket ud, da de ikke kommer i betragtning ift. PAV-programmet.

I tabel 1 ses, hvor mange procent af alle anbragte unge i PAV-perioden der er blevet sluset ind i PAV-programmet. Der har sammenlagt i den aktive PAV-periode været anbragt 531 unge på de syv sikrede institutioner (når vi fraregner de unge, der ikke har et dansk cpr-nummer). I samme periode er 186 unge bragt i kontakt med PAV-programmet, altså godt 1/3 af alle anbragte. Stevnsfortet har gennem en længere periode været stort set inaktiv i PAV-sammenhæng, og trækker vi denne institution ud af statistikken, har de øvrige seks institutioner formået at bringe ca. 40% af alle anbragte i kontakt med PAV-programmet. På den ene side må man formode, at flere end de 40% ville være relevante i forbehandlingssammen-

hæng, men samtidig må man også konkludere, at det er et ganske fint tal i en implementeringsfase.

Stevnsfortet ligger som nævnt meget lavt i denne statistik, men tallene dækker over, at forbehandlingen reelt gennem en længere periode har været sat på stand by. Ser vi på de øvrige seks institutioner, er det lykkedes at bringe mellem 29,6 og 57,9 procent af alle de anbragte ind i PAV-programmet; altså groft sagt mellem 1/3 og 2/3. Da institutionerne i PAV-perioden har haft nogenlunde samme kapacitet, må et højt anbringelsestal alt andet lige relatere sig til en større gennemstrømning af unge. Det ville dog være hjælpsomt med en egentlig gennemstrømningsanalyse, så man kan se hvor mange man reelt har haft en chance for at nå. Eksempelvis oplyser Koglen at blandt de 42 med dansk cpr-nummer, der har været anbragt på Koglen i PAV-perioden, har 7 unge tilbragt mindre end 9 døgn på institutionen. Når det gælder at få de unge sluset ind i PAV-programmet, er der grund til at være særligt interesseret i Bakkegården og Sønderbros udgaver af PAV-programmet, idet disse institutioner sluser en forholdsvis stor del af de anbragte unge ind i PAV-programmet. Udover at de får en forholdsvis stor procentdel ind i programmet, får de også mange ind i det hele taget. De har med andre ord et stort årsværk sammenholdt med de øvrige institutioner.

Institution	Aktive PAV-måneder	Unge påbegyndt PAV-programmet	"Årsværk" ift. påbegyndt forbehandling
Bakkegården	12,9	45	42,0
Egely	12,8	32	30,0
Grenen	11,8	21	21,6
Koglen	8,8	11	15,6
Stevnsfortet	17,5	15	13,5
Sølager	10,7	26	28,8
Sønderbro	7,8	33	50,4

Tabel 2

Disse kvantitative data retter opmærksomheden mod organiseringen af PAV-programmet på Bakkegården og Sønderbro i forhold til indslusningsmetoden. Dette vil blive nærmere belyst i den kvalitative del af rapporten.

3.3 EFFEKTIVITET IFT. AT GENNEMFØRE FORBEHANDLINGEN

Mens antallet af unge i PAV-projektet kan ses som et udtryk for effektivitet i forhold til indslusning, kan gennemførelse af PAV-forløbet ses som et

udtryk for kvalitet og effektivitet i selve behandlingen. Samtidig ved man fra en række forskningsprojekter, at udbyttet af behandling hænger sammen med omfang og intensitet i behandlingen. Det betyder, at jo mere behandling og jo mere intensitet der er i behandlingen, jo større er sandsynligheden for en efterfølgende effekt. Gennemførelse af forbehandlingsprogrammet kan således ses som en indikator for, at der er større chance for at den unge efterfølgende opsøger egentlig misbrugsbehandling, og ligeledes en indikator for, at der faktisk statistisk set sker et fald i kriminalitet efter endt anbringelse. Lad os se på de syv institutioners statistik ift. gennemførelse af PAV-programmet:

Institution	Antal unge påbegyndt PAV-programmet i perioden	Antal unge gennemført PAV-programmet	Gennemført i % af antal påbegyndt i PAV-programmet
Bakkegården	45	38	84,4
Egely	32	31	96,9
Grenen	21	16	76,2
Koglen	14	11	78,5
Stevnsfortet	15	11	73,3
Sølager	26	21	80,8
Sønderbro	33	7	21,2

Tabel 3

Af tabel 3 ses, at institutionerne generelt ligger højt i gennemførelse. 25,4% af alle anbragte unge ender med at gennemføre PAV-programmet (28,8% hvis vi trækker Stevnsfortet ud af undersøgelsen). 72,6% af alle de unge, der påbegynder et PAV-forløb, afslutter det også. Ud af de 186 unge, der påbegyndte PAV-programmet, var der altså stadig 135 med ved programmets afslutning. Set over en bred kam, kan man altså sige, at PAV-programmet klarer sig godt ift. fastholdelse. Denne underrapportering kan gå igen også i de følgende tabeller.

Det skal i forbindelse med tabel 3 bemærkes, at der i databearbejdningen ikke er taget højde for uafsluttede behandlingsforløb ved dataindsamlings afslutning. Det betyder at nogle af de unge, der figurerer som ikke-gennemførte forløb, har gennemført forbehandlingen efterfølgende. Eksempelvis har tre klienter på Koglen gennemført forbehandlingen efter dataindsamlings afslutning. Dette betyder altså, at gennemførelsesprocenten på mange af de sikrede institutioner er endnu bedre, end det fremgår af tabel 3.

Man kunne have en hypotese om, at de institutioner, der har en programteori, hvor man tager en høj procentdel af alle anbragte unge ind i PAV, ville have en dårligere gennemførelsesprocent end de institutioner, der stiller større krav til de unge ift. at komme ind i PAV-programmet. Dette ser imidlertid ikke ud til at være tilfældet. Sønderbro skiller sig ud i denne sammenhæng; her får man forholdsvis rigtig mange unge ind i PAV-projektet, men til gengæld gennemfører næsten ingen. Dette belyses særskilt senere. Ser vi imidlertid på de to øvrige institutioner, der tager en stor procentdel af alle anbragte ind i PAV-programmet (Bakkegården 47,9% af alle anbragte og Sølager 40,0% af alle anbragte), viser det sig, at disse to institutioner alligevel har en høj gennemførelsesprocent. Ser vi på Egely, der tager 29,6% af alle anbragte ind i PAV, så har de en gennemførelsesprocent på 96,9 selv om de samtidig har forholdsvis mange gennem systemet.

Det ser således ud til, at det ikke er formålstjenligt af have en selektiv programteori. Statistikken fra den indledende del af PAV-projektet tyder på, at der er en stærk tendens til, at de unge bliver i PAV-programmet, når de først er kommet ind i det. Ser vi igen på "årsværket", men denne gang ift. gennemført forbehandling, ser det således ud:

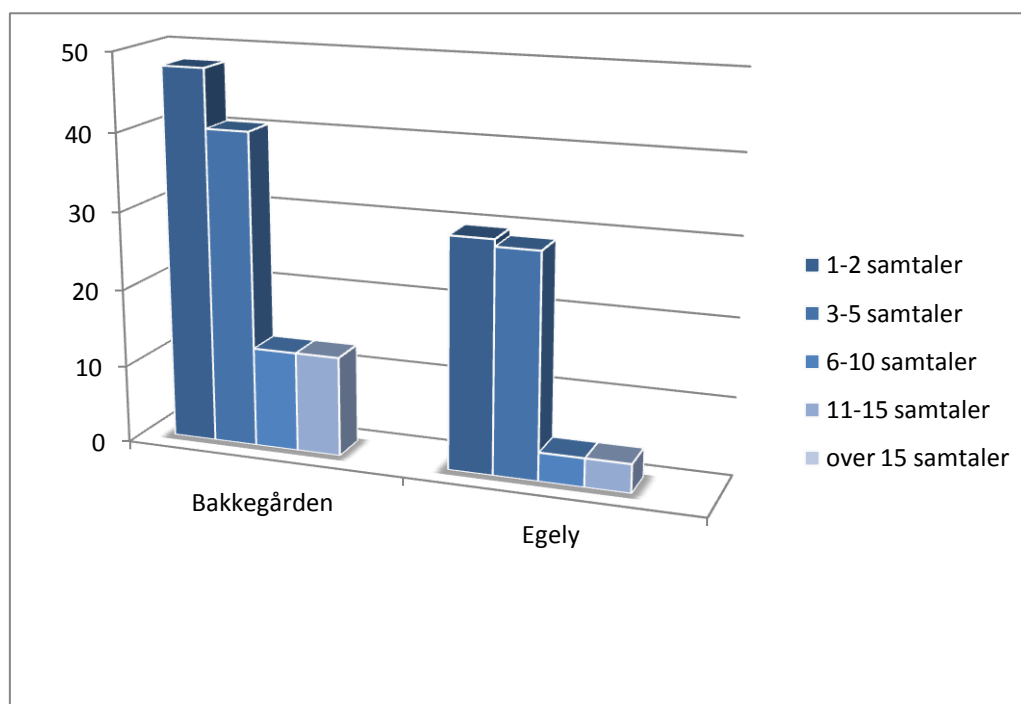
Institution	Aktive PAV-måneder	Unge gennemført PAV-programmet	"Årsværk" ift. gennemført forbehandling
Bakkegården	12,9	38	35,3
Egely	12,8	31	29,1
Grenen	11,8	16	16,3
Koglen	8,8	11	15,0
Stevnsfortet	17,5	11	7,5
Sølager	10,7	21	23,6
Sønderbro	7,8	7	10,8

Tabel 4

Alle institutioner (Sønderbro undtaget) har en god gennemførelsesprocent, også der hvor man tager en høj andel af alle anbragte med i PAV. Især Bakkegårdens og Egelys PAV-programmer er derefter særligt interessante, fordi de samtidig har et stort årsværk.

Ser vi derefter på samtaleforløbs-strukturen på disse institutioner (Figur 1), kan man se, at der er en forskel: På Bakkegården stopper ca. halvdele af alle unge i PAV-programmet efter 1-2 samtaler, men blandt den

halvdel der fortsætter, er der en del der fortsætter endda rigtig længe (mere end 15 samtaler for 11 procent vedkommende). Man kan sige at Bakkegårdsens PAV-program således er meget tilpasset den enkelte unge. Men de fleste gennemfører programmet (84,4%), hvilket må betyde: gennemført det man har aftalt med den enkelte.

Figur 1

På Egely stopper kun 30% efter de første 1-2 samtaler, men til gengæld ser man heller ikke rigtigt, at de unge får mere end 6-10 samtaler. Ser man på Egelys programbeskrivelse er da også i højere grad tale om et fastlagt program, som introduceres som et kursus, og hvor man får et diplom, når man har gennemført det. Egelys program minder således mere om et undervisningsprogram, mens Bakkegårdsens program minder mere om et terapiforløb, hvor man arbejder med det man har aftalt, og så stopper man igen, hvis man da ikke i mellemtiden har aftalt nye mål for behandlingen.

I forbindelse med samtaleforløbs-strukturen er det ganske særligt, at 100% af alle, der har gennemført PAV-programmet på Koglen, har modtaget 11-15 samtaler – hverken flere eller færre. Koglens forbehandlingsprogram adskiller sig således fra de øvrige 6 programmer på den måde at man er betydeligt mere selektiv ift. hvem man lukker indenfor i PAV-

programmet, og når de så er kommet ind, får de alle et samtalemæssigt omfattende, og samtidig afgrænset forløb.

Hvor tendensen på institutionerne med store PAV-årsværk er, at man tager alt hvad man kan komme i kontakt med ind i PAV-programmet, og derefter ser hvad der kommer ud af det, der er Koglen tendentielt mere orienteret imod at selekttere, og gennemføre et bestemt forløb med disse unge. Man kan sige at Koglens motto for forbehandlingsarbejde kunne være: "Vi giver noget rigtig godt til en lille gruppe, som vi tror på", mens mottoet for f.eks. Bakkegården eller Egely kunne være: "Vi giver det vi kan komme af sted med, til så mange som muligt".

3.4 EFFEKTIVITET IFT. AT FÅ DE UNGE I MISBRUGSBEHANDLING EFTER ENDT ANBRINGELSE

I forhold til de kvantitative data vi har adgang til vedrørende PAV-projektet er der to datagrupper, der kan være særligt hjælpsomme ift. at få et billede af, om de unge faktisk kommer i misbrugsbehandling efter endt anbringelse, nemlig dels om der er aftalt et møde mellem den unge og et misbrugsbehandlingssted, når den unge kommer ud, og dels om den unge faktisk møder op til den første aftale i misbrugsbehandlingen.

Lad os først se på, hvor mange af de unge, der får lavet en aftale med et misbrugsbehandlingssted:

Institution	Antal unge påbegyndt PAV-programmet i perioden	Antal unge med en aftale	Aftale i % af alle anbragte	Aftale i % af påbegyndte	Aftale i % af gennemførte
Bakkegården	45	12	12,8	26,7	31,6
Egely	32	4	3,7	12,5	12,9
Grenen	21	5	7,6	23,9	31,3
Koglen	14	6	14,3	42,9	54,6
Stevnsfortet	15	2	2,0	13,3	18,2
Sølager	26	5	7,7	19,2	23,9
Sønderbro	33	2	3,5	6,1	28,6

Tabel 5

6,8% af alle anbragte unge ender med en aftale med et misbrugsbehandlingssted efter udskrivning fra den sikrede institution. Det svarer til 19,4% af de unge, der påbegynder PAV, og 26,7% af de unge, der afslutter PAV.

Det ses i tabel 5, at Koglens og Bakkegårds PAV-modeller har en styrke ift. de øvrige modeller, når det drejer sig om at få aftalt et møde mellem den unge og et misbrugsbehandlingssted. Koglen lykkes med at få en aftale i stand for 14,3 procent af alle anbragte unge i PAV-perioden, og Bakkegården får en aftale i stand for 12,8 procent af alle anbragte. Hvad angår at opnå aftaler opnår de to institutioner således nogenlunde lige mange målt i procent af anbragte. Bakkegården har imidlertid betydeligt flere unge gennem anbringelse i PAV-perioden og de to institutioner har således forskellige årsværk angående at opnå aftaler (se tabel 6).

Institution	Aktive PAV-måneder	Antal unge med en aftale	"Årsværk" ift. aftale om misbrugsbehandling
Bakkegården	12,9	12	11,2
Egely	12,8	4	3,8
Grenen	11,8	5	5,1
Koglen	8,8	6	8,2
Stevnsfortet	17,5	2	1,4
Sølager	10,7	5	5,6
Sønderbro	7,8	2	3,1

Tabel 6

Ser vi nu på, hvor mange unge, der faktisk har haft kontakt med det aftalte behandlingssted, ser det således ud:

Institution	Antal unge med kontakt	I % af alle påbegyndte	I % af alle gennemførte	I % af alle med aftale
Bakkegården	12	26,7	31,6	100,0
Egely	4	12,5	12,9	100,0
Grenen	4	19,0	25,0	80,0
Koglen	5	35,7	45,5	83,3
Stevnsfortet	1	6,7	9,1	50,0
Sølager	1	3,8	4,8	20,0
Sønderbro	2	6,1	28,6	100,0

Tabel 7

5,5% af alle anbragte på de syv sikrede institutioner i PAV-perioden får faktisk kontakt med et behandlingssted efter endt anbringelse. Det svarer til 16,1% af alle der påbegyndte PAV, og 22,2% af alle der har gennemført PAV.

Det er dog ikke ligeligt fordelt mellem institutionerne:

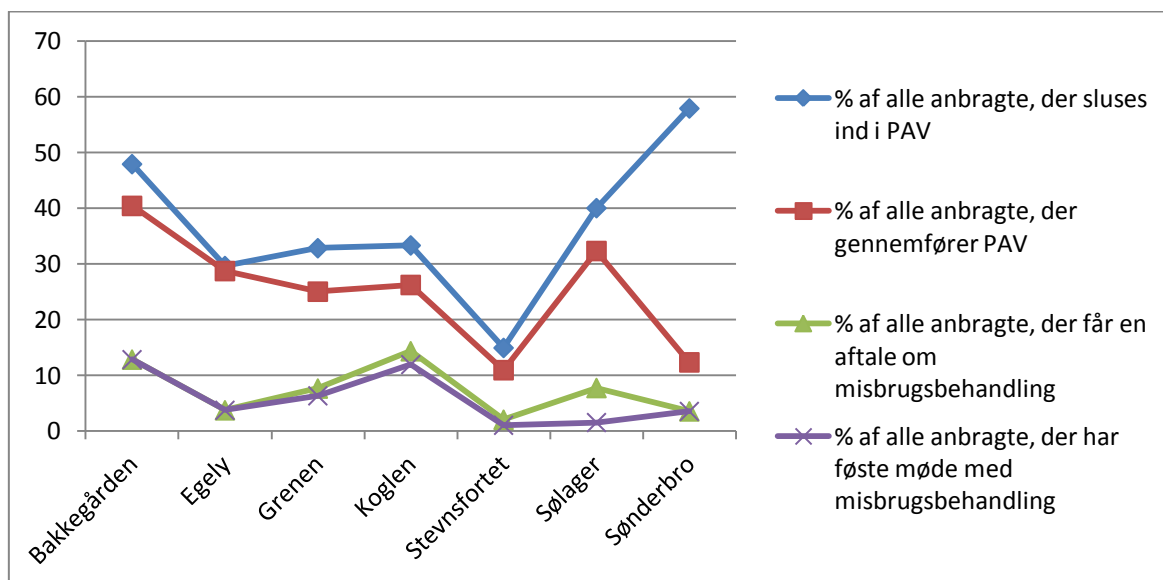
Institution	Aktive PAV-måneder	Antal unge med kontakt	"Årsværk" ift. kontakt
Bakkegården	12,9	12	11,2
Egely	12,8	4	3,8
Grenen	11,8	4	4,1
Koglen	8,8	5	6,8
Stevnsfortet	17,5	1	0,7
Sølager	10,7	1	1,1
Sønderbro	7,8	2	3,1

Tabel 8

Også ift. at opnå, at den unge faktisk får kontakt med det behandlingssted man har aftalt et møde med, er Bakkegårdens PAV-model således interessant.

3.5 SVIND-ANALYSE

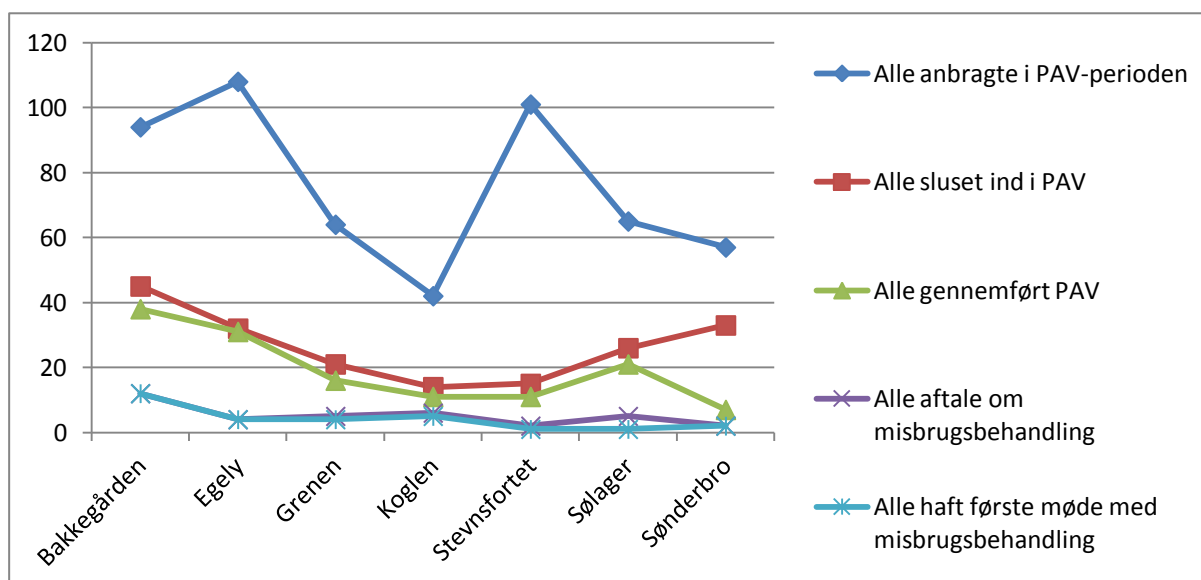
Hvis vi nu stiller forløbet fra indslusning i PAV til fremmøde i misbrugsbehandling efter endt anbringelse op i diagramform, så det er muligt at se hvor "svindet" i deltagelsen sker, viser der sig følgende:

Figur 2

Ser vi på figur 2, der er procentangivelser, kan man se, at bortset fra Sønderbro falder kurverne i to grupperinger. Den første gruppering udgør

res af en forholdsvis tæt sammenhæng mellem at komme ind i PAV-programmet, og at gennemføre det (blå og rød kurve). Og den anden gruppering består i en forholdsvis tæt sammenhæng mellem at få en aftale om misbrugsbehandling, og faktisk at få det første møde (lys grøn og lilla kurve).

Figur 3

Ser vi på figur 3, der ikke er i procent, men afspejler de faktiske tal, ser man, at der primært er to områder, hvor de unge forsvinder ud af statistikken. Det første område er mellem anbringelse og deltagelse i PAV-programmet. Ca. 40 procent (hvis vi udelukker Stevnsfortet) af alle unge anbragte med dansk cpr-nummer kommer ind i PAV-programmet. Det første sted man har mulighed for at justere på effekten af PAV-programmet er således i selve indslusningen til programmet. Det er næppe sandsynligt at alle anbragte unge har et forbrug af legale og illegale rusmidler i et omfang, der berettiger misbrugsforbehandling, men omvendt er der nok heller ikke tvivl om, at tallet er større end de 40 procent. Det vil derfor i den kvalitative analyse være relevant at rette opmærksomheden imod Bakkegården, Sølager og Sønderbro ift. at se, hvad der bidrager til at sluse mange ind i programmet.

Ser vi på sammenhængen mellem at komme ind i PAV-programmet og at gennemføre det, er der med undtagelse af Sønderbro en forholdsvis god gennemførelsesprocent. Det indikerer, at der ikke er meget vundet ved at fokusere yderligere på fastholdelse i selve PAV-programmet. Der har været hypoteser om, at hvis man tager mange unge ind i programmet, vil

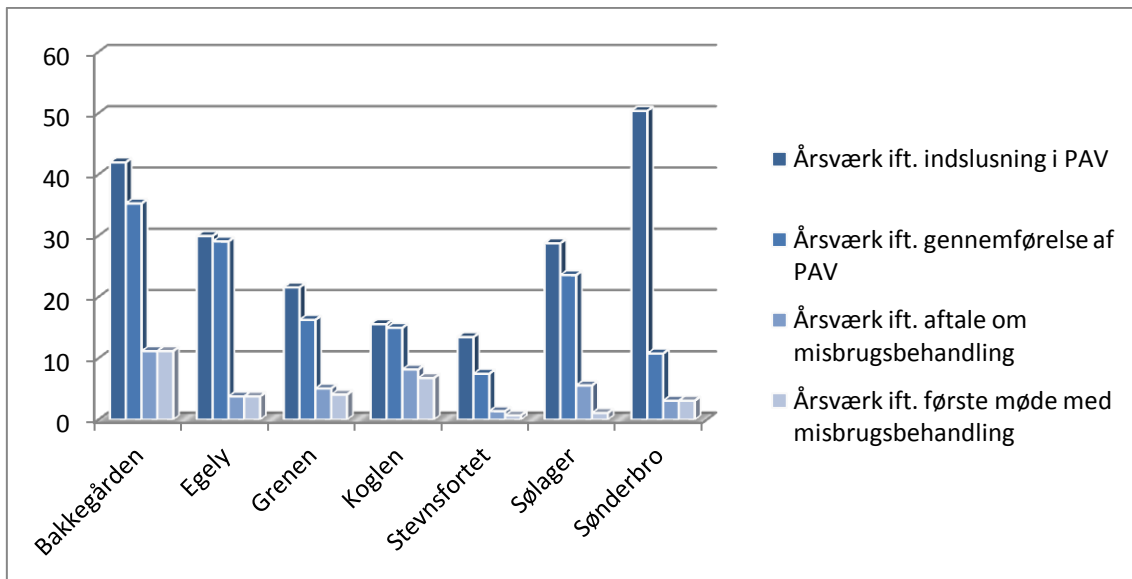
det øge risikoen for at de dropper ud igen. Svind-analysen viser imidlertid, at institutioner som Bakkegården og Egely, der har fået anbragt forholdsvis mange unge ind i PAV-perioden, og som også har taget mange unge ind i PAV-programmet, faktisk har nogenlunde samme gennemførelsesprocent som institutioner med betydeligt færre anbragte, og betydeligt færre indtag i PAV-programmet. De tilgængelige kvantitative data understøtter således snarere idéen om, at tage så mange som overhovedet muligt ind i PAV-programmet.

Ser vi endelig på sammenhængen mellem aftaler og faktiske møder med misbrugsbehandlingssteder efter endt anbringelse, kan vi se, at der er en tæt sammenhæng mellem aftaler, og at de faktisk blive til noget. Der er til gengæld et stor spild mellem gruppen, der har gennemført PAV-programmet og gruppen der får aftaler og første møder med misbrugsbehandlingen. Det andet sted man med god virkning vil kunne justere i PAV-projektets effektivitet er således i indsatsen for, at den enkelte unge får en aftale med et behandlingssted. Det vil derfor i den kvalitative analyse være relevant at rette en særlig opmærksomhed imod de praksisformer man har i de syv institutioner hvad angår det man i projektet kalder brobygningen.

Endelig sammenfattende kan man altså sige, at indslusningen fungerer næsten tilfredsstillende, men vil kunne blive bedre. Selve behandlingsforløbene fungerer rigtig godt i forhold til det fastholdende element, og endelig mangler der bedre praksisformer ift. brobygningen.

Endelig kan overvejelserne om fortrinene ved de forskellige PAV-modeller i de syv sikrede institutioner perspektiveres ved at se på årsværk. I det meste af den kvantitative analyse er der anvendt procent-beregninger for at kunne sammenligne institutionerne, selv om de har haft meget forskelligt indtag af unge i PAV-perioden, og selv om de enkelte institutioner er blevet PAV-aktive på forskellige tidspunkter. En måde at se på "produktionen" er således at omregne institutionernes resultater til årsværk.

Figur 4

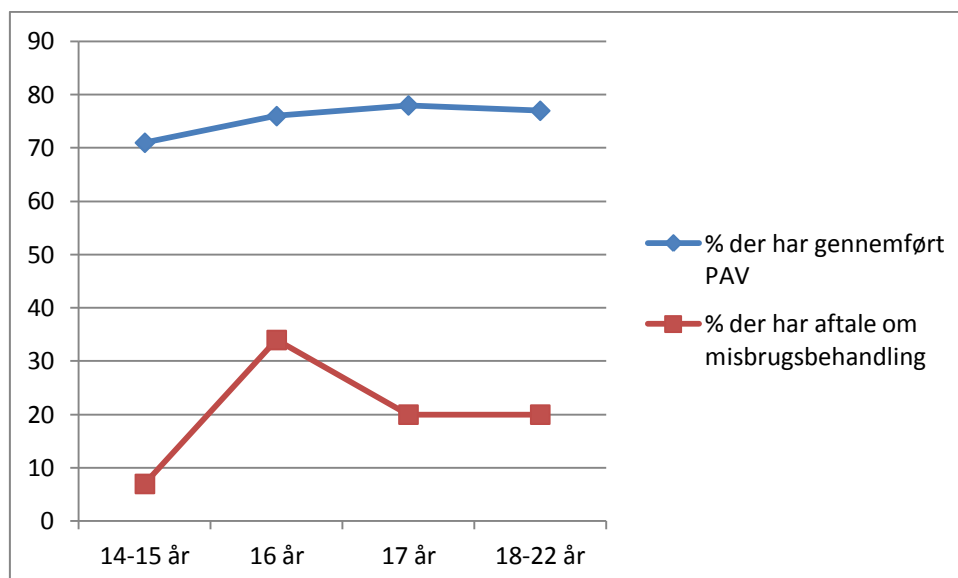
Her kan man se at modellen på Bakkegården er forholdsmeæssigt særlig effektiv i forhold til:

- at få de unge ind i PAV
- at få de unge igennem PAV
- at få aftaler i stand med misbrugsbehandlingssteder
- og endelig også ift. at de unge faktisk møder op til den første samtale i det aftalte misbrugsbehandlingssted

3.6 STATISTIK IFT. SÆRLIGE UNDERGRUPPER

I forhold til at se, om der er nogle særlige træk ved bestemte undergrupper indenfor de 186 PAV-klienter, har vi mulighed for at se på alder, etnicitet, diagnostisk situation, samt foretrukne rusmiddel, men ikke kønsforskelle.

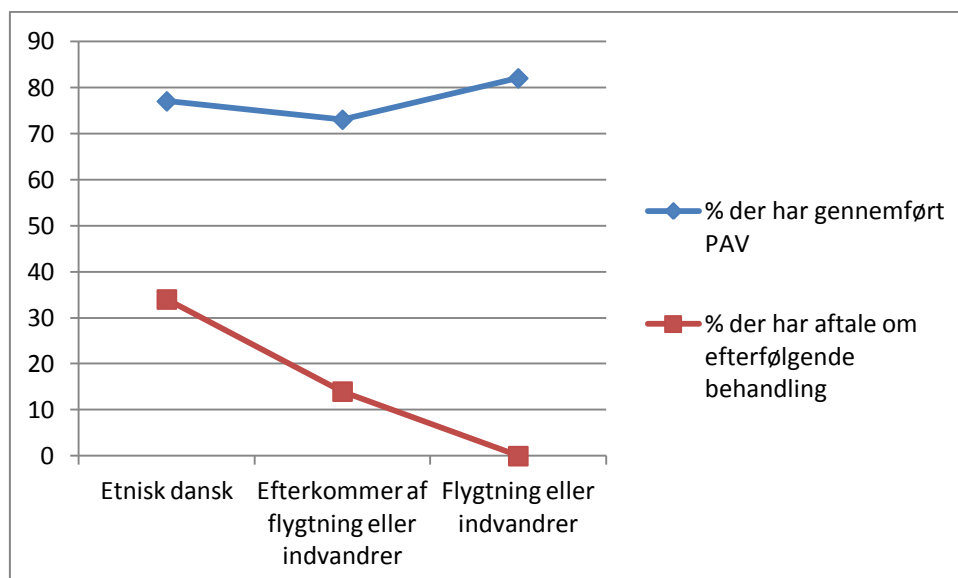
Alder: Ser vi på hvor mange procent, der gennemfører PAV fordelt på alder, samt hvor mange procent, der får en aftale om efterfølgende behandling, ser det sådan ud:

Figur 5

Mens gennemførelse er nogenlunde ensartet på tværs af alder, ser det ud som om, der findes en slags "vindue" omkring 16 årsalderen, hvor det er nemmere at få en aftale i stand vedrørende efterfølgende behandling. Dette vindue giver ikke umiddelbart mening ift. eksisterende forskning vedrørende motivation for behandling. Derimod er det i overensstemmelse med motivationsforskning, at kurven generelt stiger fra 14 årsalderen til 22 årsalderen. Dels har de 14-15 årige ofte ikke udviklet så stærkt et misbrug som senere, og dels har de 14-15 årige ikke oplevet misbrugets bagside i samme grad som de ældre. Det er således i overensstemmelse med motivationsforskningen, at de yngre er mere ambivalente ift. forbehandling og behandling, end ældre misbrugere.

Etnicitet; Ser vi på PAV-projektets effekt ift. de tre etniske kategorier, etnisk dansk, efterkommer af flygtning eller indvandrere, og flygtning eller indvandrere, viser der sig markante forskelle:

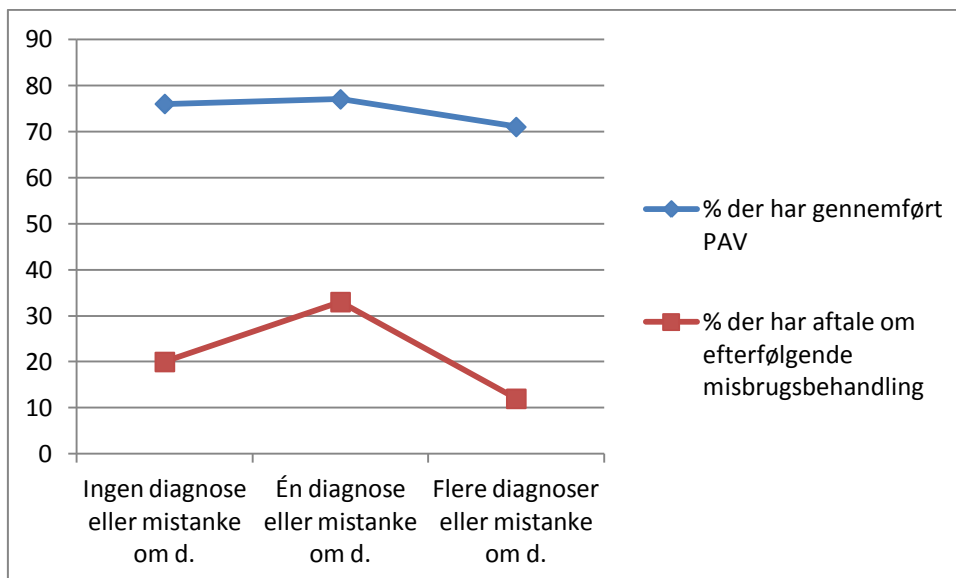

Figur 6

Mens der ikke er den store forskel ift. hvor mange der gennemfører selve det interne PAV-program, er der markante forskelle, når vi ser på, hvem der efterfølgende får en aftale om misbrugsbehandling. Mens ca. 1/3 af alle etniske danske PAV-klienter får en aftale om efterfølgende behandling, får kun 14% af efterkommerne til flygtninge/indvandrere en aftale, og helt galt ser det ud for gruppen af flygtninge/indvandrere, hvor ingen får en aftale.

Det er således et punkt, der kalder på særlig opmærksomhed i den kvalitative erfaringsopsamling at forsøge at få svar på, hvorfor dette er så vanskeligt at opnå aftaler for de unge, der ikke er etniske danske af oprindelse.

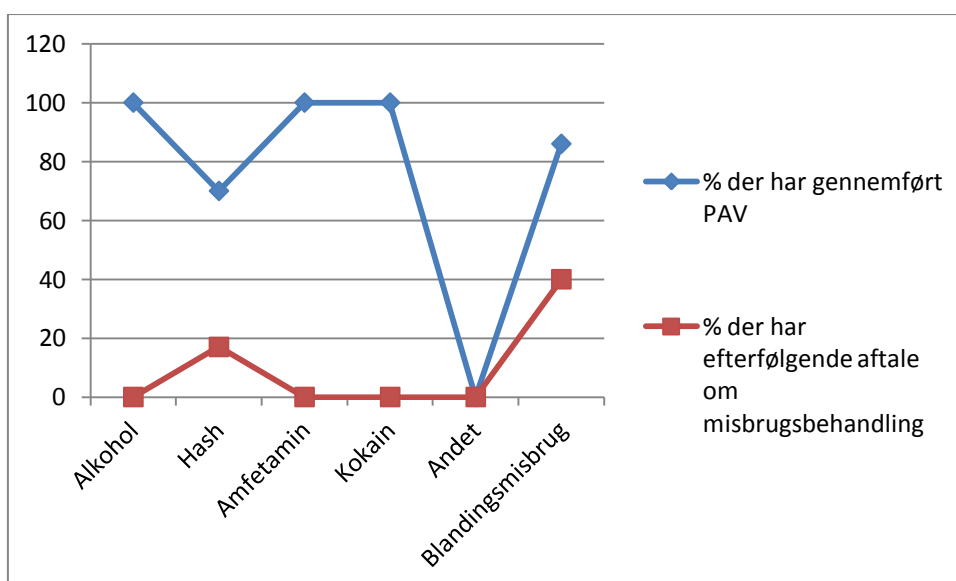
Diagnostisk situation; Ser vi på PAV-projektets succes ift. klienternes diagnostiske situation, kan man igen se, at gennemførelse af det interne PAV-forløb tegner sig nogenlunde ens uafhængigt af de unges diagnostiske situation.

Figur 7

Ser vi imidlertid på, hvor mange der får en efterfølgende aftale om misbrugsbehandling, ser det ud til, at en enkelt diagnose faktisk er en fordel. Mens 20% af de ikke-diagnosticerede PAV-deltagere får en efterfølgende aftale om behandling, får 33% af de unge med én diagnose en aftale. Blandt de unge med flere diagnoser får kun 12% efterfølgende en aftale om behandling.

Foretrukne rusmiddel; Ser man på PAV-projektets succes fordelt på forskellige rusmidler, er der for få personer i dataindsamlingen til at foretage valide databearbejdnings.

Figur 8

Der er tilsyneladende en tendens til, at unge med alkohol-, amfetamin- eller kokainmisbrug har en høj gennemførelsesprocent, men til gengæld sjældent får aftaler bagefter, hvorimod unge med hash- eller blandingsmisbrug i højere grad opnår efterfølgende aftaler. I flere tilfælde betyder en enkelt ung imidlertid 100%, hvilket gør det meget usikkert at lægge ret meget i disse resultater.

3.7 SAMMENFATNING IFT. KVANTITATIV ANALYSE

Ca. 40% af alle anbragte unge med dansk CPR-nummer er blevet sluset ind i PAV-programmet i kortere eller længere tid. Dette er i sig selv ikke dårligt for et tiltag under opbygning, men tallet dækker over en stor spredning. Nogle institutioner har haft vanskeligt ved at komme i gang og en enkelt institution har været stort set PAV-inaktiv gennem en længere periode pga. udskiftning i personale. To institutioner har sluset henholdsvis ca. 50 og 60% af alle deres anbragte ind i PAV. Der eksisterer altså allerede i projektgruppen erfaringer med at få mange ind i projektet. Bakkegården og Sønderbro er særligt interessante at studere nærmere ift. stor deltagelse i PAV.

Næsten $\frac{3}{4}$ af alle de unge, der sluses ind i PAV-programmet, gennemfører det også. Det betyder at motivations- og fastholdelseelementet tilsyneladende fungerer fint på tværs af institutionerne.

Da man ved, at blot en enkelt motiverende samtale kan øge sandsynligheden for senere reduktion i misbrug og kriminalitet signifikant, er deltagelsen på 40% i sig selv en indikator i forhold til satspuljepartiernes ønske om med projektet at reducere kriminalitetsniveauet efter endt anbringelse.

Man ved samtidig, at mængden af behandling, samt intensiteten i behandlingen ligeledes er en indikator i forhold til reduktion i misbrug, og den høje gennemførelsesprocent er således ligeledes en indikator i forhold til formålet med projektet.

Blandt nogle af deltagerne i PAV-projektet har der været en programteori, der siger, at hvis man tager en høj procentdel af de unge ind i PAV-programmet, vil der være flere, der ikke gennemfører. De tilgængelige kvantitative data i PAV-projektet peger imidlertid på, at der er nogenlunde lige god gennemførelsesprocent uafhængigt af om man tager få eller mange unge ind i projektet. Med reference endnu engang til, at man ved, at selv få motiverende samtaler har statistisk signifikant betydning for senere misbrug og kriminalitet, peger data i dette projekt altså på, at det er

hensigtsmæssigt at tage så mange unge som overhovedet muligt ind i PAV-programmet.

Analysen af hvor der opstår "spild" i PAV-programmet peger på, at der kunne tages en lidt større procentdel af alle anbragte ind i PAV-programmet, men at det store spild sker, når den unge har afsluttet det interne PAV-forløb og burde have en aftale med et misbrugsbehandlingssted om behandling efter endt anbringelse. Kun ca. 1/4 af alle der gennemfører PAV-programmet får et første møde med et behandlingssted. Og det er primært etniske danskere med højest én diagnose, der ender med at komme i kontakt med misbrugsbehandlingen.

Endelig er der stor indbyrdes forskel mellem institutionerne i forhold til deres "årsværk", altså hvor mange indslusninger i PAV, gennemførelser af PAV, aftaler med misbrugsbehandlingssteder, og faktiske møder med misbrugsbehandlingssteder, der bliver produceret i den enkelte institution. Som tidligere nævnt har nogle institutioner i perioder været mere underdrejet ift. PAV end andre, men dette er ikke den eneste forklaring på forskellene i årsværk. Nogle organiseringsformer omkring PAV synes også slet og ret at være mere effektive end andre, hvilket søges yderligere belyst i næste kapitel.

4. ERFARING OPSAMLET FRA DE KVALITATIVE DATA

4.1 PAV-MODELLEN I DE ENKELTE SIKREDE INSTITUTIONER

Som nævnt i kapitel 1, er der opstillet nogle krav eller principper ift. opbygningen af PAV-indsatsen i de enkelte sikrede institutioner. I det følgende beskrives ganske kort, hvordan den enkelte institution har anlagt sit PAV-program.

Bakkegården

Projektleder og forbehandler: Projektlederen og intern/ekstern forbehandler er på Bakkegården den samme person. Vedkommende er uddannet psykolog, cand.pæd.pæd.psyk., og har tidligere arbejdet med belastede unge.

Misbrugsteamet: Misbrugsteamet består af 9 medarbejdere. Disse inddrages i begyndelsen, når den unge indskrives i afdelingen. Her informerer teamet den nye unge om programmets eksistens og dets muligheder, og teamet forsøger at motivere den unge til at deltage i PAV-programmet. Teamet støtter den unge gennem hele forløbet, hjælper den unge med hjemmeopgaver mv.

Medarbejderne i misbrugsteamet har alle modtaget et kursusforløb over 1/2 år i motivationssamtalen, gennemført af medarbejdere fra ungemisbrugsbehandlingsorganisationen U-Turn i København. Målet med uddannelsen har bl.a. været at træne deltagerne i at indgå i formelle og uformelle motiverende samtaler med unge om deres forbrug af rusmidler.

PAV-programmet: PAV-programmet på Bakkegården tager udgangspunkt i et arbejdskatalog med bl.a. følgende punkter:

- Præsentation af PAV og hvad vi kan forvente af hinanden
- Fastsættelse af rammer
  - Motivation for deltagelse
  - Motivation for at tale om rusmiddelforbrug
  - Afklaring af ambivalens
  - Stofanarnes og vurdering af motivation
- Mål og delmål
- Stofedukation
  - Afhængighed

Abstinenser

Hjerne kemi

- Psykoedukation
- Motivation for at modtage efterfølgende misbrugsbehandling

Egely

Projektleder og forbehandler: Gennem det meste af PAV-perioden har projektleder og intern/ekstern forbehandler været en nyuddannet psykolog. Der er for nyligt kommet en ny medarbejder i stillingen, der er uddannet pædagog, efteruddannet i kognitiv behandling og mindfulness, og tidligere har arbejdet som familierådgiver ift. misbrugsfamilier, og arbejdet med unge misbrugere.

Misbrugsteamet; I øjeblikket er der (pga. udskiftning i personalet) kun to medarbejdere i misbrugsteamet. Det er dog planen, at der skal findes to medarbejdere i hver afdeling, hvilket vil sige otte i alt.

Projektlederen, der samtidig også er misbrugsforbehandleren, arbejder i øjeblikket på at etablere uddannelse til det kommende rekonstruerede misbrugsteam. Uddannelsen kommer angiveligt til at rumme indholdselementer vedrørende MI (Den Motiverende Samtale), stofedukation (viden om stoffer og deres virkning, samt NADA (øreakupunktur, hvor målet er fjernelse af abstinenser og øget velvære).

PAV-programmet; modellen er på Egely opbygget som et modulbaseret forløb. Der er fleksibilitet i programmet, idet et modul i nogle tilfælde kan tage flere sessioner, og i nogle tilfælde kan man vende tilbage til et allerede gennemgået modul. Men i den grundlæggende opbygning går man igennem 7 moduler:

- Introduktion, underskrift på samarbejdsaftale, spørgsmål omkring motivation i forhold til forløbet
- Undersøgelse af rusmiddel mønster/stofanamnese
- Stof- og psykoedukation
- Højrisikosituationer og ambivalens
- Forebyggelse og tilbagefald
- Evaluering af forløbet
- Brobygning

PAV-programmet introduceres til den unge, som et sammenhængende forløb, hvor den unge modtager et diplom for gennemførelse.

Grenen

Projektleder og forbehandler: Projektleder og forbehandler er adskilte roller. Den intern/eksterne forbehandler er uddannet pædagog, efteruddannet i et videregående kursus i kognitive behandlingsformer (14 konfrontationsdage), og et tredages kursus i MI. Vedkommende er for tiden i et efteruddannelsesforløb sammen med 4 pædagogiske medarbejdere; et tværfagligt kursus i kognitiv adfærdsterapi ved misbrug (12 konfrontationsdage).

Misbrugsteamet: Grenen har ikke fra starten haft et egentligt misbrugsteam. Snarere har hele afdelingspersonalet fungeret som misbrugsteam, i hvert fald i forhold til at varetage funktionen med at spotte eventuelle misbrugsproblemer blandt de unge, og få dem bragt i kontakt med forbehandler.

De 4 medarbejdere, der nu er i et uddannelsesforløb sammen med forbehandler, skal med tiden fungere som misbrugsteam, i den forstand at de skal bidrage til øget opmærksomhed på misbrug og PAV i afdelingerne, og fungere som sparringsgruppe for forbehandler.

PAV-programmet: Den unge får indledningsvis en præsentationssamtale, hvor vedkommende informeres om PAV-programmet. Hvis den unge siger ja tak til deltagelse, tilbydes herefter en forbehandlingssamtale ca. en gang om ugen, typisk mellem 3 og 20 samtaler.

Hvis den unge er motiveret for misbrugsbehandling ved udskrivningen, samarbejder forbehandler med Grenens socialrådgivere og sagsbehandler fra hjemkommunen om at finde et egnet tilbud. Forbehandler vil typisk deltage i et overleveringsmøde med deltagelse af en socialrådgiver fra Grenen, sagsbehandleren fra hjemkommunen og eventuelt en medarbejder fra et kommende opholdssted. På dette møde vil forbehandler komme med anbefalinger i forhold til videre misbrugsbehandling. I nogle tilfælde kontakter forbehandler selv det kommende misbrugsbehandlingssted ift. at få lavet en aftale. I et enkelt tilfælde har forbehandler endda været med, sammen med den unge, til det første møde med misbrugsbehandlingsstedet.

Koglen

Projektleder og forbehandler: På Koglen har man en intern projektleder, der udelukkende varetager projektledelsen, og man har to eksterne behandlere, der kommer 2 x 45 minutter hver tredje uge og laver motivationsarbejde, stof-edukation mv. med de unge i gruppe.

Misbrugsteamet: Misbrugsteamet tæller i øjeblikket fire medarbejdere fra Koglens afdelinger. Man indledte med at uddanne seks personer, og to er siden faldet fra. Herudover har man uddannet en tilsvarende person i den åbne afdeling, for at støtte misbrugsbehandlingsmålet også her. Man forventer at rekruttere to personer mere til misbrugsteamet, så det igen bliver på seks personer. Disse medarbejdere gennemfører et veldefineret PAV-program ift. udvalgte unge i afdelingerne. I nogle tilfælde gennemgår den enkelte unge PAV-programmet med en misbrugsmedarbejder fra sin egen afdeling, i andre tilfælde kommer medarbejderen fra en anden afdeling.

Misbrugsteamets medarbejdere har alle gennemgået et efteruddannelsesforløb, et tværfagligt kursus i kognitiv terapi i relation til misbrug (12 konfrontationsdage). Herudover har alle medarbejdere i Koglen gennemgået et kompetenceudviklingskursus (3 konfrontationsdage) vedrørende unge med dobbeltdiagnose på sikrede institutioner. Endelig har nogle af medarbejderne i misbrugsteamet deltaget i et forløb om unge og rusmidler, afholdt af Rusmiddelcenter Midtjylland.

PAV-programmet: Alle unge i PAV-programmet gennemgår i princippet det samme forløb med udgangspunkt i en lokal manual:

- Uge 1; en forsamling med en medarbejder i misbrugstemaet, deltagelse i gruppesession med eksterne behandlere fra det lokale misbrugscenter, samt Sagsarbejde
- Uge 2; 2 møder med en medarbejder fra det interne misbrugsteam af hver 2 x 45 min.
- Uge 3; 2 møder med en medarbejder fra det interne misbrugsteam af hver 2 x 45 min.
- Uge 4; deltagelse i gruppesession med eksterne behandlere fra det lokale misbrugscenter, 1 møde med en medarbejder fra det interne misbrugsteam af 2 x 45 min, udarbejdelse af rusmiddelprofil

- Afsluttende; deltagelse i gruppesession med eksterne behandlere fra det lokale misbrugscenter, Sagsarbejde

Projektlederen pointerer, at der arbejdes med udgangspunkt i et fast program, men at der også arbejdes med inspiration fra det fælles arbejdskatalog som fortsat er under udarbejdelse i netværksgruppen mv. Og at de enkelte forløb på Koglen planlægges og løses professionelt ud fra et individuelt fokus under stor hensyntagen til den enkelte unges livssituation, behov og udfordrende komplekse problematikker i øvrigt.

Stevnsfortet

Projektleder og forbehandler: Stevnsfortet havde i projektets begyndelse en psykolog ansat til at varetage projektlederfunktionen og forbehandlerfunktionen. Denne person forlod institutionen i begyndelsen af 2012 og en allerede ansat socialrådgiver overtog herefter begge funktioner. Socialrådgiveren oplevede hurtigt at komme i netop den dobbeltrolle, som PAV-retningslinjerne kræver, at man undgår, og blev derefter inaktiv som forbehandler, men varetog fortsat projektlederopgaven ift. kontakt med de øvrige PAV-projektdeltagere. Socialrådgiveren har i forbindelse med PAV-projektet modtaget efteruddannelse i både første og anden del af MI.

Stevnsfortet har nu indgået en aftale med en ekstern misbrugsbehandler, der kommer hver 2. Uge og giver forbehandling til de unge, der ønsker dette.

Misbrugsteamet: Stevnsfortet har for nylig etableret et misbrugsteam, der i den kommende tid kommer til at modtage kursus i første del af MI.

PAV-programmet: Efter at Stevnsfortet for nylig har indgået aftale med en ekstern misbrugsbehandler, set PAV-programmet således ud:

Alle unge bliver motiveret i afdelingerne og dagtilbuddet. Relevante unge får en individuel præsentationssamtale med den eksterne forbehandler. Herefter modtager den enkelte unge et individuelt tilrettelagt samtaleforløb med den eksterne forbehandler. Afsluttende samarbejder socialrådgiver og ekstern forbehandler omkring videre forløb ift. misbrugsbehandling efter endt anbringelse.

Sølager

Projektleder og forbehandler: I projektperiodens begyndelse var forbehandleren (der også var projektleder) en uddannet psykolog, der sammen med misbrugsteamet modtog en efteruddannelse gennemført af medarbejdere i U-Turn. Efter at have fungeret som forbehandler i en periode, blev psykologen sygemeldt i begyndelsen af juli 2012, og alle PAV-forløb er siden blevet gennemført af medarbejdere i misbrugsteamet, men dette beskrives som en midlertidig nødløsning, da projektet i princippet stadig er baseret på en inter/ekstern model.

Misbrugsteamet: Misbrugsteamet bestod oprindeligt af otte medarbejdere, der alle, sammen med psykologen, modtog efteruddannelse hos U-Turn. Der er nu seks af disse medarbejdere tilbage i organisationen, og disse gennemfører i øjeblikket PAV-programmet.

PAV-programmet: Hurtigt efter anbringelse forholder PAV-teamet sig til, hvad man ved om den unge. Hvis det virker relevant, kontaktes den unge af en medarbejder fra misbrugsteamet, der introducerer den unge til PAV-programmet. Herefter fortsætter motivationsarbejdet; i nogle tilfælde som aftalte, planlagte samtaler, i andre tilfælde som spontane samtaler, når medarbejderen fra misbrugsteamet er sammen med den unge i afdelingen alligevel. Der vil typisk finde 2-5 samtaler sted på denne måde. Herefter går man videre med typisk ca. 5 samtaler med den intern/eksterne forbehandler. Der synes at være et vist sammenfald mellem indholdet i samtalerne med medarbejderen fra misbrugsteamet og samtalerne med den nu sygemeldte intern/eksterne forbehandler. Én beskrevet forskel er dog, at psykologen arbejdede med standardiserede udrednings- eller screeningsværktøjer, eksempelvis TASI (Teenage Addiction Severity Index).

Arbejdet med brobygning foregår i et samarbejde mellem den intern/eksterne forbehandler, et medlem fra misbrugssteamet og en socialrådgiver fra Sølager. Brobygningsarbejdet kan involvere den unges familie, samt hjemkommunen og eventuelle fremtidige anbringelsessteder eller behandlingstilbud.

Sønderbro

Projektleder og forbehandler: Sønderbro har en allerede ansat psykolog som projektleder for PAV-projektet. Herudover har man hidtil haft en socialrådgiver ansat 15 timer/uge som intern/ekstern forbehandler. Soci-

alrådgiveren har, sammen med misbrugsteamet deltaget i et efteruddannelsesforløb med medarbejdere fra U-Turn (10 konfrontationsdage samt supervision). Ansættelsesforholdet ophører snarest og det er hensigten at ansætte en psykolog som ny intern/ekstern forbehandler, men med et noget højere ugentligt timetal.

Misbrugsteamet: Misbrugsteamet tæller seks personer, der alle har fået ovennævnte uddannelse hos U-Turn.

PAV-programmet: PAV-programmet på Sønderbro er baseret på den motiverende samtale, og har derudover ikke bestemte fastlagte indholdselementer. Der er imidlertid nu udviklet en forbehandlingsmanual, og det er tanken, at den kommende intern/eksterne forbehandler skal arbejde med udgangspunkt i denne manual.

4.2 FORSKELLIGE MODELLER FOR ORGANISERING AF PAV-PROGRAMMET

Balancen mellem misbrugsteam og forbehandler

Når man ser på måden hvorpå man har organiseret implementeringen og afviklingen af PAV-programmet i de syv sikrede ungdomsinstitutioner, viser der sig forskellige organisatoriske modeller. Hvis vi ser på de 7 institutioner ift. opgaverne indenfor funktionerne misbrugsteam og intern/ekstern forbehandler, viser der sig store forskelle.

Nogle institutioner har i det meste af erfaringsopsamlingsperioden fungeret med ikke eksisterende misbrugsteams (Stevnsfortet og Grenen), mens andre har fungeret med etablerede, men svagt aktive misbrugsteams (Egely). For Grenens og Egelys vedkommende har man kompenseret for den manglende aktivitet i misbrugsteamet på hver sin måde:

- På Egely har man indført en rutine, hvor alle nyanbragte unge skal møde forbehandleren, der så har mulighed for at etablere en videre kontakt med de unge, der synes relevante og/eller motiverede.
- På Grenen har forbehandleren gjort et stort arbejde med at gøre sig positivt synlig i både personalets og de unges bevidsthed, og har på denne måde i nogen udstrækning opnået, at få hele afdelingspersonalet til at fungere som misbrugsteam i den forstand, at medarbejderne har løbende opmærksomhed på, om der er unge, der udviser misbrugssignaler, og herefter anbefaler de den unge at tale med

forbehandleren og/eller de retter henvendelse til forbehandleren om, at det kunne være en god ide at tale med den unge.

Eksempel:

"Hej Lone – vi har en ny ung på afd. X, som jeg vurderer har meget brug for, at du kommer forbi og snakker med hende. Har lige læst dagbogen for i dag – hun siger til medarbejderne, at hun har brug for stoffer lige nu! Har du mulighed for at komme forbi afdelingen snart ... Sådan som i morgen snart? Hilsen ....."

(E-mail fra en afdelingsleder)

De øvrige institutioner (Bakkegården, Koglen, Sølager og Sønderbro) har fungeret med betydeligt mere aktive misbrugsteams. Her kan man se to udgaver; en udgave, hvor misbrugsteamet helt eller delvist har overtaget forbehandlerens opgave (Koglen og Sølager), og en udgave, hvor misbrugsteamet har en funktion tæt på den, der er lagt op til i retningslinjerne for PAV, hvor misbrugsteamet fungerer som et organ, der bidrager til at sluse unge ind i PAV-programmet til forbehandling, og derefter støtter dem undervejs (Bakkegården og Sønderbro).

De eneste institutioner, der har haft egentligt eksterne behandlere involveret, er Koglen og på det seneste Stevnsfortet. Koglens aftale med eksterne behandlere skal ses som et forsøg på at leve op til kravene i PAV-projektets retningslinjer. Det egentlige forbehandlingsarbejde ligger på Koglen reelt i misbrugsteamet, der jo er internt og i princippet derfor befinder sig i den dobbeltrolle, man har forsøgt at lægge afstand til gennem PAV-projektets retningslinjer. Man har derfor knyttet behandlere fra det lokale misbrugscenter til PAV-programmet. Disse behandlere kommer i 2 x 45 minutter hver tredje uge, hvor de udfører motivationsarbejde, stof-
edukation mv. med de unge i gruppe. Herudover fungerer de eksterne behandlere i nogen udstrækning som supervisorer/sparringspartnere for det interne misbrugsteam. De to behandleres rolle i forhold til PAV-programmet synes imidlertid at være temmelig dekoblet. Man gør fra Koglens side en dyd ud af, at der ikke skal flyde særlig megen information mellem misbrugsteamet og de eksterne behandlere, idet de unge skal opleve tiden med de to eksterne behandlere som et reelt frirum, hvor de kan sige hvad de vil, uden at det får konsekvenser i det daglige på Koglen.

Interviewer: Hvordan skelner I mellem, hvad I skal tage jer af, og hvad der skal henvises til de to eksterne, der kommer hver 3. Uge?

Misbrugsteam: Vi har vores, de har deres. Vi aner ikke hvad der foregår derovre. De arbejder i gruppe. Vi aner ikke hvad de arbejder ud fra, de aner ikke hvad vi arbejder med.

Både Koglens medarbejdere og de to eksterne behandlere giver da også udtryk for, at det egentlige forbehandlingsarbejde foregår i de individuelle samtaler mellem den enkelte unge og medarbejderen fra misbrugsteamet. De to eksterne behandlere oplever, at der er god støtte fra afdelingspersonalet ift. at få de unge til at komme til gruppesæancerne. De oplever dog samtidig, at den særlige konstruktion betyder, at det er vanskeligt for dem at få noget meningsfuldt til at ske såvel i gruppebehandlingssammenhængen som i supervisions-/sparringssammenhængen. Konstruktionen på Koglen er på kant med principperne i PAV-projektet, men er samtidig rigtig interessant, fordi den leverer stof til de mange overvejelser vedrørende fordele og ulemper ved den dobbeltrolle, man i projektet har lagt principiel afstand til. Dette vil blive drøftet yderligere i afsnittet om dobbeltrollen.

Stevnsfortet har meget sent i perioden valgt at indgå aftale med en ekstern misbrugsbehandler. Stevnsfortet havde først en psykolog ansat som intern/ekstern forbehandler, og da hun rejste, havde man i en periode givet opgaven til en allerede ansat socialrådgiver. Denne oplevede imidlertid, i modsætning til personalet i Koglen, at dobbeltrollen havde en uheldig indvirkning på hendes arbejde, og hun valgte derfor at forholde sig inaktiv ift. forbehandlingsarbejdet.

Stevnsfortets ledelse gjorde den overvejelse, at man ikke ville ansætte en psykolog igen, idet man oplevede, at afstanden mellem de unge og psykologer generelt er for stor, og at de unge generelt har negative erfaringer med psykologer, hvorfor det vil være bedre at anvende en person med en anden baggrund, som de unge kan have mere tillid og tiltro til. Samtidig havde man et ønske om at anvende en ekstern forbehandler frem for en intern/ekstern.

Hvis man anvender misbrugsteamfunktionen er det væsentligt at være opmærksom på, at teamet kan komme til at skabe en afstand mellem de unge og forbehandleren, hvis det er installeret, men samtidig er inaktivt

eller svagt fungerende. Omvendt kan et stærkt fungerende misbrugsteam virkelig støtte og forstærke forbehandlerens arbejde, dels ved at forstærke indslusningskraften og dels ved at støtte de unge i dagligdagen, der er i PAV-programmet.

PAV-projektet viser, at man kan fungere uden et egentligt misbrugsteam, som det har været tilfældet gennem en periode på Grenen, hvis forbehandleren og afdelingspersonalet er opmærksomme på at løfte opgaven. Et svagt fungerende misbrugsteam kan imidlertid hæmme indslusningen. Erfaringer fra Egely har vist, at forskellige medarbejderne i misbrugsteamet har haft forskellige tilgange til, eller opfattelser af deres roller. Mens nogle misbrugsmedarbejdere har været meget PAV-aktive, og formidlet kontakt mellem mange unge og misbrugsbehandleren, har andre misbrugsmedarbejdere i højere grad opfattet deres rolle som en form for resourceperson, hvor kolleger og unge kunne spørge, hvis der var noget de ville vide ift. misbrugsrelaterede emner.

Hvis vi sammenholder de forskellige måder som misbrugsteamet og forbehandleren kan være i balance med hinanden på, og sammenligner de forskellige modeller med de kvantitative data, kan man se at institutionerne med de stærke misbrugsteams, samtidig også er de institutioner, der har de bedste resultater i statistikken, hvad angår at få mange unge ind i programmet. Det samme gælder i store træk, når vi betragter de øvrige effektmål. En undtagelse er dog Sønderbro. Her har man været særdeles god til at sluse unge ind i programmet, men har haft store problemer med det videre forløb, hvilket imidlertid ifølge projektlederen skyldes, at forbehandleren bl.a. på grund af begrænset timeantal, og det faktum at de unge ikke har haft mulighed for at lægge forbehandlingen ind i dagskemaet, har været alt for lidt tilgængelig for de unge. Når de unge så oplevede, at de alligevel ikke kunne komme til at tale med forbehandleren, mistede de igen motivationen for deltagelse i PAV.

Generelt viser erfaringerne fra PAV-projektet, at det er en god idé at have et stærkt fungerende misbrugsteam, og at misbrugsteamet er værd at sætte særligt fokus på, hvis man ønsker at fokusere på øget indslusning i PAV-programmet.

Balancen mellem PAV-projektet og den øvrige organisation

I det tidligere afsnit så vi på organiseringen af PAV-funktionerne i sig selv. En anden balance af interesse for erfaringsopsamlingen er imidlertid balancen mellem PAV-projektet og den øvrige organisation i form af opbakning fra ledelsen, samt indlejring i og samspil med organisationens eksisterende organisatoriske rutiner og procedurer.

Ledelsesmæssig opbakning

Ingen af de syv institutioners informanter har givet udtryk for ledelsesmæssig modvilje ift. implementeringen af PAV-projektet. Tværtimod har alle givet udtryk for, at de er af den opfattelse, at ledelsen billiger projektet. Derimod er der forskel i beretningerne ift. hvor aktivt man har oplevet ledelsens opbakning undervejs i implementeringsfasen. Nogle projekter har oplevet, at ledelsen er gået konkret og særdeles aktivt ind i bestræbelserne på at implementere PAV i organisationen (eksempelvis Bakkegården), mens andre har oplevet, at projektet er blevet implementeret i en tid, hvor ledelsen har haft andre, og måske mere presserende opgaver at bruge tiden på. I nogle organisationer er PAV blevet implementeret samtidig med flere andre projekter.

Indlejring i og samspil med organisationens eksisterende organisatoriske rutiner og procedurer

Nogle PAV-programmer er forholdsvis dekoblede fra resten af de aktiviteter, der foregår i institutionen, mens andre i forskellige grader og på forskellige måder er vævet ind i organisationens øvrige aktiviteter og procedurer.

Der er forskellige måder, hvorpå PAV kan være vævet ind i de øvrige aktiviteter i huset. Nogle af de måder, der særligt beskrives i den kvalitative dataindsamling er følgende:

- Udfyldelse af andre roller, som afdelingerne og/eller de unge kan opleve som nyttige. Nogle steder har forbehandleren i afdelingerne fået ry for at være god at tale med, hvis man har det rigtig dårligt, også selv om der måske ikke er italesat et problem ift. misbrug.

Eksempel:

"Hej med jer – har haft en meget lang dag/aften med ..... Han har snakket og fortalt om sin barndom og tiden inden han kom

her. Han fortæller mig, at han har grædt hele tirsdag nat da han har læst at mor ..... SUK..en skøn knægt!!! Han fortæller at han er blevet banket af mors mange kærester mmm. Er der mere vi kan gøre for ham? Er han udredt? Medicin? Psykolog? Han har i dag sagt ja til at ville tage en snak med Lone, da han så gerne vil ændre sit liv, så han kan være der for sin lillesøster. Så vil du tage den op med ham Lone?"

(Besked i Bosted fra en afdelingsmedarbejder)

Nogle steder sidder forbehandleren med ved personalemøder og fungerer ind imellem som både formel og uformel supervisor eller sparringspartner for afdelingspersonalet.

- Organisatorisk integreret i institutionens beslutningsprocesser. Et enkelt sted, på Bakkegården, er alt hjælpepersonalet koordineret via et ugentligt PPT-møde (Pædagogisk, Psykologisk Team), hvor man med beslutningskompetence tager stilling til, hvilke indsatser man ønsker at give de enkelte unge. Hvis en ung skal tilbydes misbrugsforbehandling vil det således blive besluttet og/eller konfirmeret på et sådant møde, og efterfølgende vil det få konsekvenser i huset. Misbrugsteamet vil kende til det, afdelingspersonalet i det hele taget vil kende til det, og understøtte beslutningen, og hvis den unge selv forsøger at sætte gang i andre indsatser, vil disse andre indsatser vide, at man har besluttet at motivere den unge til netop misbrugsforbehandling.
- Når personalet selv er bærende. To steder, på Koglen og Sølager, har personalet i form af misbrugsteamet selv en meget aktiv rolle i programmet, og programmet er på denne måde, gennem rollesammenfald, stærkt indlejret i den eksisterende praksis.

Det er kendetegnende for erfaringerne fra PAV-projektet, at de institutioner, der er mest indlejrede i og i samspil med de øvrige aktiviteter og procedurer i institutionen, også opnår de bedste resultater.

4.3 ERFARINGER MED INTERN/EKSTERN-FUNKTIONEN

Fordele og ulemper ved intern/ekstern-funktionen

Kun Stevnnsfortet har forsøgt sig med en ekstern forbehandler, og dette har kun fungeret i ganske kort tid, samtidig med at Stevnnsfortets misbrugsteam først nu er ved at blive etableret. Det har således ikke været muligt at foretage interview ift. fordele og ulemper ved denne tilgang til forbehandlingen. Bakkegården, Egely, Grenen, Sølager og Sønderbro har alle anvendt intern/ekstern forbehandler, og Koglen har valgt at placere forbehandlingen helt internt, hvilket beskrives i næste afsnit. Der foreligger således primært erfaringer med den intern/eksterne forbehandlerposition. Erfaringen med denne løsning er, at der er mange fordele, og at løsningen er sårbar ift. sygdom, personaleudskiftning mv.

Blandt informanterne i erfaringsopsamlingen fremhæves især to fordele ved at forbehandleren er internt/eksternt placeret. Den ene fordel er, at det er meget nemmere at blive forankret i institutionen. Forbehandleren kan, som f.eks. på Egely gå med til alle relevante møder, kan tage daglige uformelle ture rundt i afdelingerne, og bidrage med supervision og sparring på en måde, som ikke vil opstå med en ekstern forbehandler, der skal afregne hver anvendt time i organisationen. Den anden fordel er, at der kan flyde information mellem forbehandleren og afdelinger, socialrådgiver mv. på en måde som ikke vil forekomme ift. en ekstern behandler.

Ulemperne ved at være intern/ekstern forbehandler, i hvert fald for psykologernes vedkommende er dels, at der synes at være rigtig meget bud efter psykologerne, og at man derfor hurtigt kan blive slidt, samt at det rent psykologfagligt kan blive ensomt. Endelig beskrives det også nogle steder, at der omkring psykologerne kan opstå nogle "forhandlinger" om psykologens betydning i institutionen. På Sølager beskriver man således eksempelvis, at man i ledelsen insisterer på at være en socialpædagogisk ledet institution, og at dette i nogle tilfælde har givet gnidninger ift. netop psykologerne. Man kan sige, at fordelene ved den intern/eksterne ordning er overvejende knyttet til projektet, mens ulemperne i højere grad er knyttet til den enkelte forbehandler (i hvert fald for psykologernes vedkommende).

Erfaringer med dobbeltrollen ved intern forbehandling

Som allerede nævnt ligger det i principperne for PAV-projektet, at den egentlige forbehandling foretages af en ekstern eller en intern/ekstern forbehandler. Tre af de syv sikrede institutioner har imidlertid gjort erfaringer med, at forbehandlingsarbejdet varetages af internt personale. På Stevnstortet har arbejdet i en periode været varetaget af en i forvejen ansat socialrådgiver, fordi den oprindelige intern/eksterne forbehandler rejste fra institutionen. På Sølager har misbrugsteamet gennem en periode varetaget forbehandlingsarbejdet, fordi den intern/eksterne forbehandler blev sygemeldt. Og endelig varetager misbrugsteamet på Koglen det forbehandlende arbejde. I forhold til erfaringsopsamlingen er erfaringerne på Koglen særligt interessante, fordi man her har planlagt det sådan fra begyndelsen, og fordi man har argumenteret for, at det er den bedste måde at gøre det på.

At man på Koglen har valgt at udføre forbehandlingsarbejdet i misbrugsteamet i stedet for gennem en intern/ekstern eller ekstern forbehandler, skyldes to overvejelser:

- Den ene overvejelse er forbundet med et generelt stærkt ønske i Koglen om at brede erfaring ud i afdelingerne. Hvis PAV-projektets puljemidler ophører, vil man på Koglen kunne fortsætte arbejdet i en lettere amputeret udgave. Koglen påpeger derudover, at modellen med en enkelt forbehandler i det hele taget er ret sårbar, ikke kun i forhold til puljemidlerne, men også i forhold til eksempelvis sygdom og skift i personalet. Dette har erfaringerne fra bl.a. Sølager og især Stevnstortet vist med tydelighed.
- Den anden overvejelse er af pædagogisk art. Man har på Koglen den holdning, at dem der i forvejen "står med fingrene i dejen", også skal arbejde med misbrugsdelen.

Under interviewet med medlemmer af Koglens misbrugsteam har erfaringsopsamler forsøgt at undersøge fordelene og ulemperne ved den interne model sammen med informanterne. Det centrale omdrejningspunkt for denne undersøgelse har været spørgsmålet om, hvordan medarbejderne i misbrugsteamet håndterer det, at de havner i en dobbeltrolle, idet de både har en hjælperfunktion som forbehandlere og en kontrollerende og opdragende funktion som afdelingspersonale. Det er jo en generel antagelse blandt terapeuter og behandlere, at man ikke

kan være effektiv i den terapeutiske rolle, hvis man samtidig har en rolle, hvor man skal bestemme over klienten.

Medarbejderne i misbrugsteamet har to grundlæggende kommentarer til dette:

- Den første kommentar er, at det er hjælpsomt at gøre rigtig meget ud af at adskille eksplicit og meget tydeligt, hvornår de optræder i rollen som forbehandlere og hvornår de optræder i rollen som afdelingspersonale. Forbehandlingen bliver således rituelt tydeliggjort ved at den foregår i misbrugspersonalets fritid. De kommer ind på tidspunkter, hvor de har fri fra afdelingsarbejdet og mødes med den unge på aftalte tidspunkter, et andet sted end i afdelingen. Derudover laves også eksplicite aftaler om tavshedspligt, og at det man taler om, holdes i dette rum. Man taler således ikke videre med den unge om temaer, der er blevet introduceret og drøftet i forbehandlingsammenhæng. Det tydeliggøres overfor den unge, at dette er noget særligt, som han/hun får ekstra og som ikke alle i afdelingen får. Det bliver også tydeliggjort, at hvis den unge taler om fremadrettet kriminalitet, vil man ikke kunne opretholde tavshedspligten.
- Den anden kommentar er, at dobbeltrollen, hvor man både er hjælper og opdrager, ikke adskiller sig fra andet pædagogisk arbejde eller fra forælderrollen for den sags skyld, hvor man også er nødt til både at støtte udvikling og at sætte nogle grænser op for uacceptabel adfærd.

Interviewer: "Har I aldrig brug for at sige til dem, at det må du ikke?"

Medarb.: "Jo-jo, magtdefinitionen er fuldstændig tydelig herinde, også når vi laver forbehandling."

Interviewer: "Men i misbrugssamtalerne er relationen vel så en anden?"

Medarb.: "Nej, .."

Interviewer: "Hvad nu hvis de stadig har et misbrug? Det må de ikke have her."

Medarb.: "Hvis de nu har hash og fortæller det, så bliver jeg nødt til at vælge kontrolkasketten frem for behand-

lerkasketten. Men det vil jeg sagtens kunne forklare dem. Jeg tænker ikke det strider mod hinanden, for på intet tidspunkt er jeg en anden person, end jeg er ude på gulvet. Men det stiller da også nogle krav til os. Vi forstår at navigere der hvor vi er. Du kan ikke være her, hvis du svinger med nøglerne og skal demonstrere magt. Vi er der for dig, og du kan græde ud eller gøre lige hvad du vil, og vi er der stadig. Alt hvad du fortæller mig, ... jeg er her også i morgen. Og hvis vi har en uafsluttet konflikt eller der er sket noget mellem os, så fortsætter jeg med at rydde op i det, når vi ser hinanden igen. Og hvis det ikke kan vente, er der en af mine kolleger, der fortsætter der hvor jeg slipper, til jeg kommer igen. Du kan ikke være her, hvis du har fordomme.”

Interviewer: “Det er jo forælderrollen du beskriver for mig der.”

Medarb.: “Ja fuldstændig.”

Om misbrugsteamet har ret i, at man kan udføre lige så god forbehandling i et internt team, som man kan i en ekstern funktion, vil kræve forskningsbaseret dataindsamling, der ligger uden for denne erfaringsopsamlings rammer. Det er imidlertid tydeligt, at medarbejderne i misbrugsteamet har gjort sig overvejelser ift. den særlige position, de indtager, og at de har udviklet metoder og ritualer, der skal understøtte håndteringen af dobbeltrollen. Ser man på Koglen gennem de kvantitative data, giver disse data ikke anledning til bekymring ift. Den interne forbehandlingsmodel, bortset fra at ikke så stor en andel af alle anbragte kommer ind i PAV-programmet.

Ser man på Koglen gennem de kvalitative data, er der i højere grad anledning til overvejelser vedrørende den interne model. Et eksempel er Koglens mere selektive visitering ind i PAV-programmet. Man visiterer kun unge, som man har en fornemmelse af, er klar til at gennemføre PAV-programmet, og deltagelse i PAV er ifølge interviewet noget man skal opnå eller gøre sig fortjent til, snarere end det er en ydelse, man kan melde sig til. Misbrugsteamet giver i fællesinterviewet et eksempel, hvor en ung mand anmoder om at komme ind i PAV-programmet, men bliver afvist, idet teamet mener, at han er for mentalt urolig (man anvender ordet

DAMP-agtig) til at man tror, han kan gennemføre programmet. Dobbeltrollen slår her igennem på den måde, at misbrugsteam-medarbejderen undlader at sluse den unge ind i PAV-programmet (til sig selv eller en kollega), idet man samtidig sætter sig i forbehandlerpositionen, og har overvejelser om, at det er spildt arbejde, eller at den unge mand endnu ikke har gjort sig fortjent til deltagelsen i PAV-programmet. Det samlede PAV-system bliver på denne måde mere selvreferende og lukket om sig selv, end hvis der var tale om adskilte roller.

Dobbeltrollen kan imidlertid også i andre situationer have en positivt forstærkende effekt ift. en ungs PAV-deltagelse i de tilfælde, hvor misbrugsteamet har tiltro til den unges udbytte. I disse tilfælde kan misbrugsteam-medarbejderen støtte den unge både i afdelingen, som misbrugsteam-medarbejder og som forbehandler.

Den unge bliver således i begge tilfælde i højere grad end det er tilfældet i de øvrige PAV-organiseringer afhængig af misbrugsteam-medarbejderens opfattelse af ham eller hende.

Data i erfaringsopsamlingen giver endnu ikke mulighed for at afgøre hvilken form for forbehandlerposition, der har den bedste effekt.

4.4 ERFARINGER MED BROBYGNING

Som beskrevet tidligere er brobygningen ind til videre det svage led i PAV-projektet. Der kommer acceptabelt mange unge ind i PAV-programmet, og der er en fin gennemførelse, men kun få kommer tilsyneladende i efterfølgende behandling. Det betyder ikke nødvendigvis, at projektet ikke har en effekt i forhold til at sænke den kriminelle aktivitet, men i forhold til det eksplicitte mål at få de unge i misbrugsbehandling, er det et problem.

Som det fremgår af det kvantitative materiale, er der flere forskellige årsager til, at forbehandlingen ikke følges op af egentlig misbrugsbehandling. For 16% af alle de deltagende gælder det, at man faktisk vurderer, at de ikke behøver videre behandling. 10% af alle deltagende vurderes at være så plaget af psykiske problemer, at dette problem prioriteres indsatsmæssigt højere end misbrugsbehandling. For ca. ¼ af alle de deltagende gælder det altså, at det slet ikke bør være et mål, at få dem i misbrugsbehandling. Ca. 20% af alle, der gennemfører PAV, får faktisk en aftale i stand. Det betyder, at godt halvdelen af alle de deltagende, der burde have en aftale, ikke får det. Ser vi på denne gruppe, som en øget brobygningsindsats burde rettes imod, fordeler problemerne sig indenfor to hovedområder. Den ene gruppe, lidt mere end halvdelen af restgruppen

får ikke en aftale i stand, fordi de løslades uventet (20% af alle deltagende, eller fordi de overflyttes til anden sikret institution (13% af alle deltagende). Hvis PAV-programmet fungerer efter hensigten, er der imidlertid ikke et problem forbundet med, at den unge overføres til anden sikret institution, idet man da vil fortsætte forbehandlingen og/eller brobygningsarbejdet i den nye institution. Den anden gruppe, der udgør lidt under halvdelen af restgruppen, får ikke en aftale, fordi de ikke ønsker det (23% af alle, der gennemfører PAV-programmet). De to grupper, man bør fokusere indsatsen overfor, er således de 20%, der løslades uventet, samt de 23%, der ikke ønsker efterfølgende misbrugsbehandling.

De unge der løslades uventet

Man er formodentlig nødt til i nogen udstrækning at acceptere den uventede løsladelse som et grundvilkår i arbejdet på de sikrede institutioner. Der er dog informationer i erfaringsopsamlingen, der tyder på, at man kan nå længere end det er tilfældet i øjeblikket.

For det første er der en tendens til, at forbehandlerne er mere optagede af deres kerneydelse – forbehandling – end de er af brobygningsarbejdet. I interviewene får man det indtryk, at der ikke lægges den samme ildsjæls-tilgang i brobygningsarbejdet, som der lægges i selve motivations- og forbehandlingsarbejdet.

Dernæst kan man se, at brobygningsarbejdet programteoretisk er placeret i slutningen af forbehandlingsforløbet. Der er tilsyneladende tendentielt en forestilling om, hos forbehandlerne, at brobygningsarbejdet er noget man arbejder med til sidst.

Forbehandler: "Tit er det sgu også sådan, at det bliver i sidste øjeblik herfra."

Man kan altså have en fornemmelse af, at brobygningsarbejde kommer i anden række både kronologisk og prioriteringsmæssigt. Flere forbehandlere har samtidig givet udtryk for, at de i forvejen oplever, at motivationsarbejdet er en kamp mod uret. Mange unge er slet ikke så langt afklaret i deres ambivalens, at de på tidspunktet for løsladelse er klar med et ønske om misbrugsbehandling. Når der er taget forbehold for dette, er det imidlertid samtidig indtrykket, at der nogle gange forsvinder en ung, som man godt kunne have fået en aftale i stand for, men hvor man bare blev overrumplet af den uventede løsladelse. Her strandede mange forbehandlere i

den opfattelse (der muligvis er rigtig), at de ikke har lov til at kontakte den unge, når vedkommende er løsladt. Det kunne være hjælpsomt at finde ud af, om dette er lovmæssigt gældende, og om man eventuelt kan omgå reglen, hvis man inden den unge udskrives rutinemæssigt sikrer sig en samtykkeerklæring ift. at måtte kontakte vedkommende netop med henblik på at få aftalt møde med et misbrugsbehandlingssted.

De unge der ikke ønsker efterfølgende misbrugsbehandling

Erfaringerne fra interviews med forbehandlerne viser, at en forholdsvis stor gruppe unge, navnlig med anden baggrund end dansk, gerne vil tale med forbehandlerne, så længe de er i de sikrede institutioner, men ikke ønsker misbrugsbehandling, når de kommer ud derfra. Det er forbehandlerens opfattelse, at dette især skyldes, at den unge er bange for at lade familien vide, at der er tale om et misbrug. Og/eller at den unge ikke er interesseret i at lade vennerne i miljøet vide, at de går i misbrugsbehandling. De unge er altså fanget i, at de egentlig, når de bare er sig selv, gerne vil modtage de samtaler, der er forbundet med behandling og forbehandling, men at der er forskellige miljømæssige faktorer, der hindrer, hvis det skal blive offentligt kendt.

Ifølge forbehandlerne er der to muligheder for at arbejde med dette problem: den ene mulighed er at ændre lovgivningen sådan at den unge kan modtage misbrugsbehandling anonymt – eller i hvert fald uden at forældrene involveres.

Forbehandler: "Kunne man bare kalde det noget andet end misbrugsbehandling. Det er jo en kultur der skal ændres. Den ordner de selv derhjemme. De siger: "hvis min far og mor vidste det, så fik jeg tæv." Her har vi at gøre med den statistisk set største blokade for brobygning. De er angste de her drenge."

Den anden mulighed er, at man i langt højere grad arbejder med familierelationen allerede mens den unge er i den sikrede institution.

4.5 SAMMENFATNING IFT. KVALITATIV ANALYSE

Når man sammenholder de kvantitative data med informationerne fra de kvalitative interviews, viser erfaringerne fra PAV-projektet, at det er en

god idé at have et stærkt fungerende misbrugsteam, der kan støtte såvel indslusning som selve deltagelsen i PAV-projektet. Det ser samtidig ud til, at misbrugsteamet et af de steder man med virkning kan justere, hvis man ønsker flere unge sluset ind i PAV-programmet.

Det er tilsyneladende en fordel – som næsten altid ved implementering af nye praksisformer – at projektet har ledelsens aktive opbakning. Samtidig er det kendetegnende, at de institutioner, hvor PAV-programmet er mest indlejret i og i samspil med de øvrige aktiviteter og procedurer i institutionen, også er de institutioner, der har de bedste resultater.

I forhold til at have en god gennemførelsesprocent er erfaringen, at det er vigtigt, at forbehandleren er tilgængelig i sådan et omfang at de unge ikke mister motivationen igen, inden de har mulighed for at få den næste samtale. Og det er ligeledes en stor hjælp, at der er mulighed for at placere forbehandlingssamtalerne inden for dagens skema.

I forhold til placeringen af forbehandlingen i henholdsvis internt team, intern/ekstern regi eller som egentlig ekstern behandling, giver erfaringsopsamlingen ingen vejledende erfaringer.

I forhold til PAV-projektets svageste led – brobygningen – peger erfaringen i retning af, at det ville være en hjælp, hvis man fik mulighed for at have kontakt med den unge efter løsladelsen, og at det ville være en hjælp, hvis de unge kunne modtage misbrugsbehandling uden familiens involvering. Alternativt ville det være et forsøg værd at sætte øget fokus på metodeudvikling ift. at arbejde med familierelationen især for unge med anden etnisk baggrund. Disse unge er ofte glade for den interne forbehandling, men har miljømæssige faktorer, der medfører at de ikke åbenlyst kan indrømme et misbrug overfor familien. Og måske heller ikke indrømme et behandlingsforløb overfor vennerne.

5. OPSAMLING

5.1 SVAR PÅ ALLE SPØRGSMÅLENE TIL ERFARINGSOPSAMLINGEN

1. Har PAV-projektet den ønskede effekt ift. et faldende kriminelt aktivitetsniveau hos de unge, der har deltaget i PAV-projektet? Og

Der er ikke i erfaringsopsamlingen foretaget kvantitative eller kvalitative data fra de unge, der er løsladt fra de sikrede institutioner, og det er derfor ikke muligt at svare på dette spørgsmål med sikkerhed. Man ved imidlertid fra tidligere forskningsundersøgelser vedrørende motiverende samtaler og korttidsinterventioner i det hele taget, at selv en enkelt motiverende samtale statistisk set betyder øget sandsynlighed for efterfølgende reducere misbrug og kriminalitet. Da omkring 40% af alle de anbragte unge har været i kontakt med PAV-programmet, er der således statistisk sandsynlighed for, at projektet har støttet nogle af de unge i den ønskede retning.

Samtidig ved man fra anden forskning, at intensitet i behandlingen har indflydelse på udbyttet. Da ca. 75% af alle de unge, der påbegyndte PAV-programmet, også gennemførte, understøtter dette ligeledes sandsynligheden for reduktion i misbrug og kriminalitet.

2. Er det lykkedes at tilpasse PAV-modellen til den nye målgruppe: de unge frem for voksne, som er målgruppen for den oprindelige POM-model?

Det mest karakteristiske ved de unge i forhold til klienterne i det oprindelige POM-program er formodentlig, at de i højere grad bliver uventet overflyttet eller løsladt, og at de på grund af deres alder er mere ambivalente ift. at modtage forbehandling og behandling for misbrug.

Ser vi på PAV-projektet over én kam, kan man sige, at man nok endnu ikke helt er lykkedes med at håndtere, at de unge bliver uventet flyttet eller løsladt. Brobygningen ligger programteoretisk i slutningen af forbehandlingen de fleste steder, samtidig med at forbehandlingernes fokus formodentlig er størst ift. kerneydelsen forbehandling.

Ser vi på gennemførelsesprocenten, peger den på, at de fleste steder faktisk har bygget et program op, som har succes med at fastholde de unge undervejs i programmet.

3. Er det lykkedes at tilpasse PAV-modellen til de organisatoriske rammer og forhold, der regulerer arbejdet i de sikrede ungdomsinstitutioner?

Det er lykkedes i høj grad for nogle af institutionerne og for nogle få institutioner er det ikke lykkedes i nævneværdig grad.

4. Er det lykkedes at tilpasse PAV-modellen til de behandlingsindsatser, der allerede findes i de sikrede ungdomsinstitutioner?

For nogle institutioner gælder det, at PAV-programmet er dybt integreret i de øvrige aktiviteter og procedurer i huset. Andre steder er PAV-programmet forholdsvis dekoblet fra de øvrige aktiviteter.

5. Giver implementeringen af PAV-projektet i de enkelte sikrede institutioner mulighed for, at den unge kan fortsætte et allerede igangsat forbehandlingsforløb i en ny sikret institution i tilfælde af overflytning?

Nogle PAV-programmer er defineret forholdsvis langt ned i detaljen. Det gælder eksempelvis Koglen og Egely. Andre steder har et løsere program, eksempelvis Bakkegården, og endelig har nogle institutioner ingen foruddefinerede indholdselementer i forbehandlingen, eksempelvis Sønderbro. Hvis en ung har deltaget i PAV-programmet over en periode på Sønderbro og derefter flyttes til Koglen, vil det ikke være realistisk, at den unge fortsætter midt i PAV-programmet på Koglen. Det er imidlertid tvivlsomt, om dette egentlig er et problem. Hvis en ung skifter institution, vil det næppe være uoverensstemmelser mellem PAV-programmerne, der vil udgøre det største problem, men snarere at man skal starte forfra med at skabe den tillid, der får den unge til at sige ja tak. Endelig vil det næppe udgøre et stort problem, hvis den unge skal starte forfra i et nyt PAV-program, da effekten statistisk set er større, jo mere forbehandling den unge modtager.

6. Støttes de unge i højere grad end tidligere i afklaring og motivation ift. at indgå i egentlig misbrugsbehandling?

Der er ingen tvivl om, at de unge i de fleste af de sikrede institutioner i langt højere grad end tidligere støttes i retning af projektets hovedformål – et liv med mindre misbrug og kriminalitet. Der er heller ikke tvivl om, at de unge i højere grad end tidligere støttes i at søge misbrugsbehandling efter løsladelse, men samtidig er dette stadig det svageste punkt i PAV-indsatsen ind til videre, i hvert fald i forhold til at have succes med det.

7. Arbejdes der i de sikrede institutioner i øget omfang målrettet på at motivere de unge til efterfølgende misbrugsbehandling? Og får de unge øget kendskab til mulighederne for misbrugsbehandling?

De unge, der gennemfører et PAV-program, får formodentlig generelt øget kendskab til mulighederne for misbrugsbehandling, men som det er beskrevet tidligere er dette emne nok i mange tilfælde mindre i fokus end selve forbehandlingen. Men det skal samtidig også fremhæves, at forbehandlingen i mange tilfælde gennemføres som en kamp mod uret, hvor forbehandleren i mange tilfælde slet ikke oplever, at den unge er afklaret nok til at det giver mening at begynde at lave aftaler med den unge om efterfølgende misbrugsbehandling.

8. Får de unge i samarbejde med kommune og sikret institution udarbejdet en videre plan ift. misbrugsbehandling? Og fortsætter de unge i behandling efter udskrivning fra de sikrede institutioner?

Som beskrevet er dette projektets svageste led. Det er kun en lille del af de unge, der gennemfører PAV-programmet, som faktisk ender med at få kontakt med et misbrugscenter efter løsladelsen. For ca. ¼ af de unge gælder det, at det af forskellige grunde ikke er et mål at få dem i misbrugsbehandling. For den gruppe, hvor det er et mål, er det imidlertid kun for en tredjedels vedkommende, at det lykkes.

9. Har de sikrede institutioner etableret et misbrugsteam, der kan fungere som opsamlingsled mellem de unge i afdelingerne og den eksterne/intern eksterne misbrugsforbehandler, og som varetager arbejdet med at skabe en videre kontakt – brobygning – med henblik på at den unge faktisk kommer i misbrugsbehandling, der hvor den unge kommer hen efter opholdet på den sikrede institution?

Ca. halvdelen af de sikrede institutioner har etableret stærke, velfungerende misbrugsteam, der forstærker forbehandlerens arbejde ift. at få unge sluset ind i PAV-programmet, og ift. at støtte dem i dagligdagen, mens de er i PAV-programmet. I den kvantitative analyse fremgår det, at de institutioner, der har stærke misbrugsteams, også er de institutioner, der har de bedste resultater. I forhold til den sidste del af misbrugsteamets påtænkte opgave, at etablere kontakt til efterfølgende misbrugsbehandling, ser det ikke ud til at teamet ind til nu har haft den store succes.

10. Har de sikrede institutioner etableret samarbejde med en ekstern/ intern eller ekstern misbrugsforbehandler, der ikke optræder i en dobbeltrolle ift. de indsatte unge?

Seks ud af syv institutioner har fra projektets begyndelse valgt en model med en intern/ekstern forbehandler, hvilket man beskriver mange fordele ved.

To institutioner har pga. ændringer i personaleforhold i en periode været nødsaget til at lægge forbehandlingen i internt regi. Den ene institution har nu valgt at løse opgaven gennem en aftale med en ekstern misbrugsbehandler.

En enkelt institution har fra begyndelsen bevidst valgt at lægge forbehandlingen i det interne misbrugsteam, og argumenterer stærkt for, at dette har flere fordele end ulemper.

11. Har medarbejderne i misbrugsteamet, projektlederen og misbrugsforbehandleren alle i forvejen, eller modtager under projektet, den uddannelse der kræves for at varetage deres positioner i PAV-projektet?

Der er enkelte tilfælde, hvor manglende uddannelse synes at have udgjort en barriere i projektet. Og nogle steder er man først nu i færd med at etablere misbrugsteams og uddanne disse. Generelt ser det imidlertid ud til, at uddannelse ikke har udgjort et særligt problem.

12. Hvad har været godt/hvad har virket ved overføringen af forbehandlingsprogrammet fra voksen- til ungeområdet?

Når man ser på forskelligheden i måden hvorpå man har organiseret sig omkring PAV-projektet i de enkelte institutioner og på forskelligheden i selve PAV-programmet, er det nok mest rimeligt at sige, at det er selve idéen og nogle få gennemgående principper, man har overført. Holder man dette op imod de kvantitative data i erfaringsopsamlingen, må man sige at idéen om at indføre misbrugsforbehandling i de sikrede institutioner har været en god idé. Allerede nu er man oppe på omkring 40% i indslusning til PAV, og ca. $\frac{3}{4}$ gennemfører forbehandlingen.

Man kan samtidig også se, at de institutioner, der har valgt en PAV-model med et stærkt misbrugsteam, der lægger op til, og støtter en forbehandling, sådan som der egentlig er lagt op til i PAV-principperne, samtidig også er institutioner med gode PAV-resultater.

13. Hvad har været svært ved overføringen af forbehandlingsprogrammet fra voksen- til ungeområdet?

Det absolut sværeste i overføringen er tilpasningen til at klienterne er yngre og mere ambivalente, og at deres løsladelse i mange tilfælde er mere uforudsigelig. Det svage punkt i PAV-modellen er derfor at nå frem til det definerede mål, at de unge kommer i misbrugsbehandling efter endt anbringelse.

14. Hvilke justeringer skal der til, for at det kører videre?

Nogle institutioner synes, de har lavet et godt forbehandlingsprodukt, men har valgt en løsning, der ikke lever helt op til de eksplicite principper i PAV-projektet. Her kunne man godt tænke sig, at der blev ændret i rammerne. Det gælder kravet om, at forbehandleren skal være enten intern/ekstern eller ekstern. Ligeledes kunne man tænke sig, at man i projektet kun bliver målt på det man har styr på, nemlig det der foregår internt. Således er der nogle institutioner, der kunne tænke sig, at man i PAV-projektet kun bliver målt på indslusning og gennemførelse, og at det bliver kommunens ansvar, at der finder brobygning sted.

Nogle institutioner responderer på spørgsmålet sådan som det var tænkt, nemlig hvad skal justeres i vores PAV-program, hvis det skal køre mere permanent. Her er svarene afhængige af, hvad der har været svært i den enkelte institution. I én institution har man været god til at sluse rigtig mange unge ind i programmet, men har savnet at forbehandleren havde den fornødne tid til at tage sig af de unge, man slusede ind. I en anden institution har man haft et svagt fungerende misbrugsteam, og her mener man, at justeringen ligger i, at få mere fokus og klarhed ind i teamet.

Lader man de kvantitative data tale, vil det vigtigste være, at der kommer mere fokus, og måske endda metodeudvikling ift. brobygningen. Det gælder for alle deltagere i PAV-programmet, men det gælder især hvad angår unge med en anden baggrund end dansk, og det gælder især for de unge, der har mere end én diagnose.

5.2 MULIGE ANBFALINGER

Ud fra de kvantitative data at dømme, vil det give god mening at fokusere en anelse mere på indslusningsmekanismer. Data viser, at det kan betale sig at sluse mange ind i PAV. Der er lige så stor gennemførelse blandt de

institutioner, der tager mange ind, som blandt de øvrige. Det væsentligste fokusområde bør være brobygningen. Der bør være fokus på, om det på nogen måder er muligt at få brobygningen ind tidligere i programteorien, og der bør være fokus på, hvordan man kan arbejde med i højere grad at få især unge med anden etnisk baggrund, og unge med flere diagnoser sluset ud i egentlig misbrugsbehandling.

Det bør overvejes, om der gives mulighed for, at forbehandleren eller medarbejdere i misbrugsteamet har mulighed for at være i kontakt med den unge efter endt anbringelse, og det bør overvejes, om der gives muligheder for at tilbyde de unge en ydelse med misbrugsbehandlingselementer, uden at familien nødvendigvis skal inddrages.

Ud fra de kvalitative data at dømme, kan det anbefales, at institutionerne benytter sig af stærke misbrugsteams, der har veldefinerede, eksplicite opgaver ift. at sluse unge ind i PAV, at støtte de unge i hverdagen under deltagelse i PAV, og at bidrage til brobygning.

Hvad angår forbehandlerens position som henholdsvis ekstern, intern/ekstern og intern, giver erfaringsopsamlingen ikke anledning til anbefaling af en bestemt model. Der er kun ganske lille erfaring med ekstern forbehandling, og hvad de to øvrige positioner angår, er der ikke datamateriale i erfaringsopsamlingen, der kan retfærdiggøre bestemte anbefalinger. Det kan dog anbefales at slække på princippet om, at forbehandlingen skal være enten intern/eksternt eller rent eksternt baseret, så man får mulighed for at få mere erfaringsopsamling i forhold til de forskellige modeller.